Пројекат финансира
Европска унија

Министарство просвете, науке
и технолошког развоја

друга шанса

Развој система функционалног основног
образовања одраслих у Србији
од 2011. до 2013. године

Материјал за полазнике

КАКО ЕФИКАСНО УЧИТИ У ФУНКЦИОНАЛНОМ ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

Београд, 2013

ПРВИ ЦИКЛУС

Пројекат
финансира
Европска унија

Министарство
просвете, науке и
технолошког развоја

ФУНКЦИОНАЛНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

ПРВИ ЦИКЛУС

друга шанса

МАТЕРИЈАЛ ЗА ПОЛАЗНИКЕ

Пројекат реализују:

GOPA WORLDWIDE CONSULTANTS

dvv international

МАТЕРИЈАЛ ЗА ПОЛАЗНИКЕ

Први циклус

ИЗДАВАЧ

Пројекат „Друга шанса“– Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији који реализује ГОПА Консалтантс (GOPA Consultants)

УРЕДНИК

Проф. др Снежана Медић

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Љиљана Вдовић

ШТАМПА

DIA – ART d.o.o

Ова публикација израђена је уз подршку Европске уније. Садржај ове публикације је искључива одговорност ГОПА Консалтантс (GOPA Consultants) и ни на који начин не одражава ставове Европске уније.

УВОД

С обзиром да не постоје уџбеници за предмете/ модуле у функционалном основном образовању одраслих, овом приликом је понуђен материјал за наставу и учење као наставно/ образовно средство за заједничко и самостално учење, вежбање и самопроцењивање.

Коме је намењен материјал за наставу и учење?

Материјал је намењен *полазницима*, било да раде самостално, у групи, без или уз помоћ наставника и андрагошког асистента.

Шта представља материјал?

То је материјал за учење и вежбање који се састоји из широког спектра максимално функционализованих средстава попут разноврсних текстова, питања, задатака, мапа, графикона, слика, укрштеница, тестова постигнућа и упитника. Материјал за полазнике повезан је са Водичем за успешну наставу и учење- водич за наставнике, тако што прати садржаје предмета и инструкције које су дате наставнику у вези са његовим коришћењем.

Чему служи?

Материјал служи да помогне усвајању знања, стицању и развијању вештина, самопраћењу и самопроцењивању постигнућа, да мотивише и подстиче активности полазника у процесу учења и вежбања, да помогне полазницима да освесте свој напредак у учењу.

Како се користи?

Као наставно/образовно средство може се користити у свим фазама наставног часа, у процесу обраде нових садржаја, у процесу понављања и вежбања, у процесу самоевалуације постигнућа. Неопходно је да наставник даје правовремено ваљане инструкције за коришћење материјала у току наставе. Полазник га може користити и ван наставе, код куће, уз или без инструктивне помоћи андрагошког асистента.

Како је груписан?

Два су нивоа груписања материјала. Први ниво груписања је циклусни те тако постоје две групе материјала- материјали за први циклус и материјали за други и трећи циклус. Други ниво груписања у оквиру циклуса је предметни – предложени су материјали за сваки предмет, односно модул у оквиру одређеног циклуса.

Како ће се мењати и развијати?

Предложени материјал је иницијалан, може се мењати, мора се допуњавати и развијати, а том приликом неопходно је уважавати његову андрагошку и дидактичку функционализацију. То значи да избор, форма и садржај материјала морају бити детерминисани карактеристикама полазника, његовим животним контекстом, предметним циљевима, садржајима и исходима.

Шта се очекује од коришћења материјала?

Очекује се да коришћење понуђеног материјала допринесе квалитету наставе и учења и да буде у функцији остваривања планираних општих и предметних исхода.

У материјалу су коришћене следеће ознаке:

– примери текстова и задатака за рад полазника; означени су римским бројем (I), словом (Т), редним бројем теме и бројем прилога у оквиру сваке теме;

– корисни извори, линкови и литература за полазника;

– кључне речи.

САДРЖАЈ

Српски језик 9
Математика 43
Основне животне вештине 67
Енглески језик 93
Дигитална писменост 115

СРПСКИ ЈЕЗИК

I Т1.1. **ТЕМА 1: ПОЧЕТНО ОПИСМЕЊАВАЊЕ**

ОБРАДА СЛОВА Аа, Мм, Ии, Тт

1. Заокружите звездице које се налазе на месту одговарајућих гласова:

А	М	И	Т
* * * * *	* * * * * *	* * * *	* * * * *
* * * * * *	* * * * * *	* * * * *	* * * * *

2. Напишите слова како је приказано:

Слово – ознака за глас

А а

М м

И и

Т т

3. Напишите речи:

Реч – скуп гласова који у нашем језику има значење

ми ти

тим Мита

I Т1.2. **ОБРАДА СЛОВА Оо, Нн, Сс, Ее**

1. Напишите слова како је показано:

Слово – ознака за глас

О о

Н н

С с

Е е

2. Препишите речи:

Реч – скуп гласова који у нашем језику има значење

сат осам

место стена

3. Упишите слова која недостају:

__к__

пр__ __ __ __

л__ __ у__

л__п__ __

4. Напишите шта је приказано на сликама:

_____

5. Прочитајте реченице. Препишите једну по избору.
Тома има сина. Мита носи сат. Тета Нена меси тесто.

Реченица – скуп речи поређаних по правилима нашег језика

_____

_____

I Т1.3. **ВЕЖБАЊЕ СЛОВА Аа, Мм, Ии, Тт, Оо, Нн, Сс, Ее**

1. Прочитајте, па препишите речи:

тост	снимати
теме	осетити
семе	сметати

2. Напишите шта приказују слике:

3. Прочитајте примере. Пронађите реченице, па их препишите.

сат, нема, Сима, семе,
сос, ти, она, месо,
стати, маст, сто, тост,
тенис, тама, мета

Ема снима мост.
Не носим сат.
Нана Мина ситни семе.

А, н, Т, М,
о, Е, с, е, и,
И, С, а

I Т1.4. **ОБРАДА СЛОВА Рр, Јј, Уу, Шш**

1. Напишите слова како је показано:

Р р

Ј ј

У у

Ш ш

2. Препишите речи:

уши шума

шешир марама

Урош јутро

3. Упишите р или ј:

мото___, ма___стор, тесте___а, ___аје, мета___.

4. Саставите реченице како је показано, а затим их напишите.

Емина	тенис
Имам ујну	смеју
Миша тренира	шета
Ена и Сретен се	Мирјану

I Т1.5. **ОБРАДА СЛОВА Лл, Љљ, Зз, Вв**

1. Напишите слова како је показано.

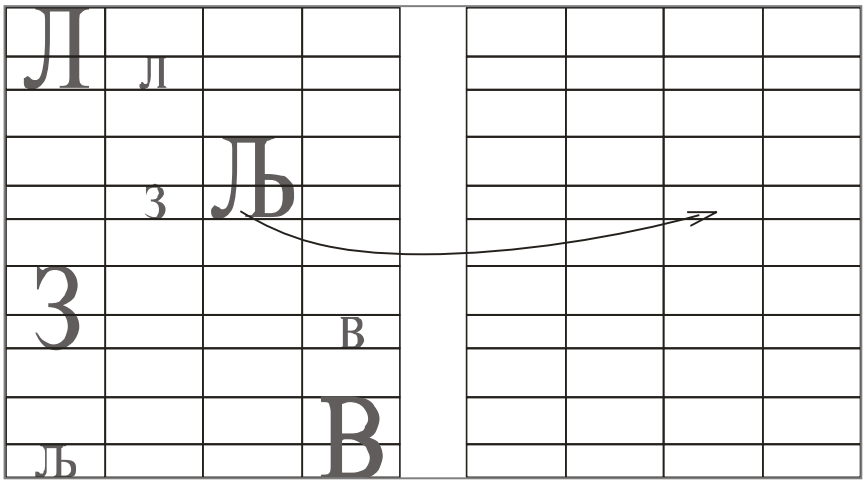

2. Прочитајте, па препишите речи.

завеса лето шљива славуј

---

3. Прочитајте, па подвуците речи које не припадају датим групама. Образложите одговор.

а) сова, трава, Зоран, лав, врана, слово **б)** новине, лавор, Весна, славина, весло, воз

4. Упишите **л** или **љ**:

___ето, та__ас, ш__ива, шта__а, шо__а, м__ин, љу__ати.

5. Решите укрштеницу.

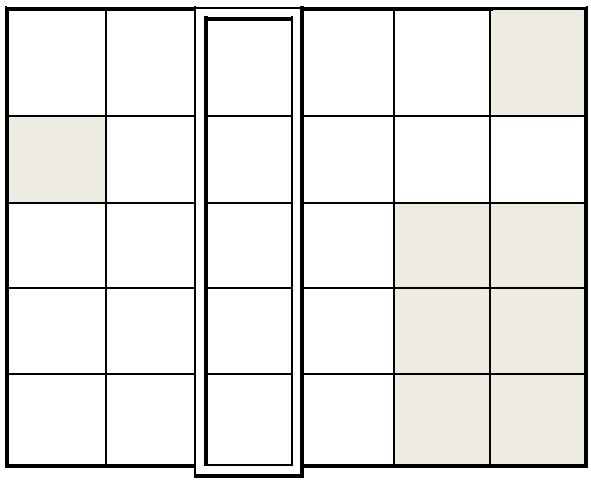

Коначно решење је:

_____.

ВЕЖБАЊЕ Рр, Јј, Уу, Шш, Лл, Љљ, Зз, Вв

I Т1.6.

1. Прочитајте, па препишите речи.

шоља јаре шумар тестера новине

_____

_____

2. Решите двосмерку. Пронађите појмове са слика и заокружите их. Од преосталих слова саставите реч.

у, з, в, л, љ

о	л	а	с	т	а
л	в	о	л	а	н
с	з	в	о	н	о
м	р	а	в	о	з
е	т	р	а	в	а

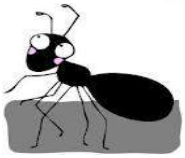

Добијена реч је: _____

3. Препишите реченицу која највише одговара слици.

а) Јесен је мирисна.
б) Осушени лист је слетео на тло.
в) Време је тмурно.
г) Волим ветровиту јесен.

_____

_____

I Т1.7. **ОБРАДА СЛОВА Гг, Пп, Кк, Дд**

1. Напишите слова како је приказано:

Г г

П п

К к

Д д

2. Препишите дате речи.

дрво ограда

клупа парк

3. Прочитајте примере. Пронађите реченицу па је препишите:

а) гуска, кров, магла б) Даска, Горан има в) Поправљен је кров на мојој згради.

4. Прочитајте текст.

Како бисте лакше дошли до информација, постављајте себи питања:
КО? ШТА? ГДЕ? КАД?
КАКО? ЗАШТО?

Новинска вест

Пре два дана запалила се трава. Ветар је разносио густ дим. Ватра се проширила до насељеног места. Пламен се раширио на неколико домова. Ватра је затим гашена из авиона. Опасност од дима и ватре напокон је престала. На нашу радост, нико није настрадао.

а) Заокружите реченицу из које сте сазнали шта је узрок пожара.

б) Подвуците реченицу у којој се види како је ватра угашена.

I Т1.8. **ОБРАДА СЛОВА Бб, Њњ**

1. Напишите слова како је приказано:

Б б

Њ њ

2. Напишите речи:

зуб њива бунар њушка

3. Линијама повежите речи сличног значења:

раздраган	омањи
низак	драг
паметан	радостан
мио	истрајан
упоран	бистар

4. Од датих слова саставите и напишите што више речи: б л о е с т љ њ а у ш к в

5. а) Прочитајте текст.

Сода бикарбона

Сода бикарбона је корисно и безопасно средство. Користи се за:

- уклањање мрља са одела (од уља и масти);
- прање биљака које једемо пресно или кувано (тако се успешно спирају средства којима се биљке прскају);
- боље прање белог веша (веш треба потопити у соду бикарбону пре стављања у машину за прање);
- отклањање проблема са деснима (уста је потребно испирати содом бикарбоном);
- бељење зуба.

б) Ако је тврдња тачна, заокружите ДА, а ако није, заокружите НЕ.

- Сода бикарбона у себи има састојке које су опасне по здравље људи. ДА НЕ
- Веш у боји не треба прати содом бикарбоном јер „скида'' боју. ДА НЕ
- Здраво је повремено попити соду бикарбону. ДА НЕ

I Т1.9. **ВЕЖБАЊЕ Гг, Пп, Кк, Дд, Бб, Њњ**

Обратите пажњу на словне грешке, велико слово на почетку реченица и знак на крају реченица.

1. Ако је текст правилно написан, заокружите ТАЧНО.
   Ако је неправилно написан, заокружите НЕТАЧНО.

Највиши водопад у Србији висок је 71 метар. Налази се на планини Копаоник Зими, када се заледи, планинарима је посебно интересантан	**ТАЧНО – НЕТАЧНО**
Змије нападају када им прети опасност. у току шетње ливадама или камењарима треба носити штап. Њиме ударамо испред себе, и тако упозоравамо змије да се сколне.	**ТАЧНО – НЕТАЧНО**
Ако се ватра шири по просторији, никако се не смеју отварати прозори. Кисеоник убрзава ширење ватре.	**ТАЧНО – НЕТАЧНО**

193
ВАТРОГАСЦИ

2. Неке од планина у Србији

Земљиште у Србији углавном је брдско-планинско. У нашој земљи има доста планина које су више од 1000 метара надморске висине.

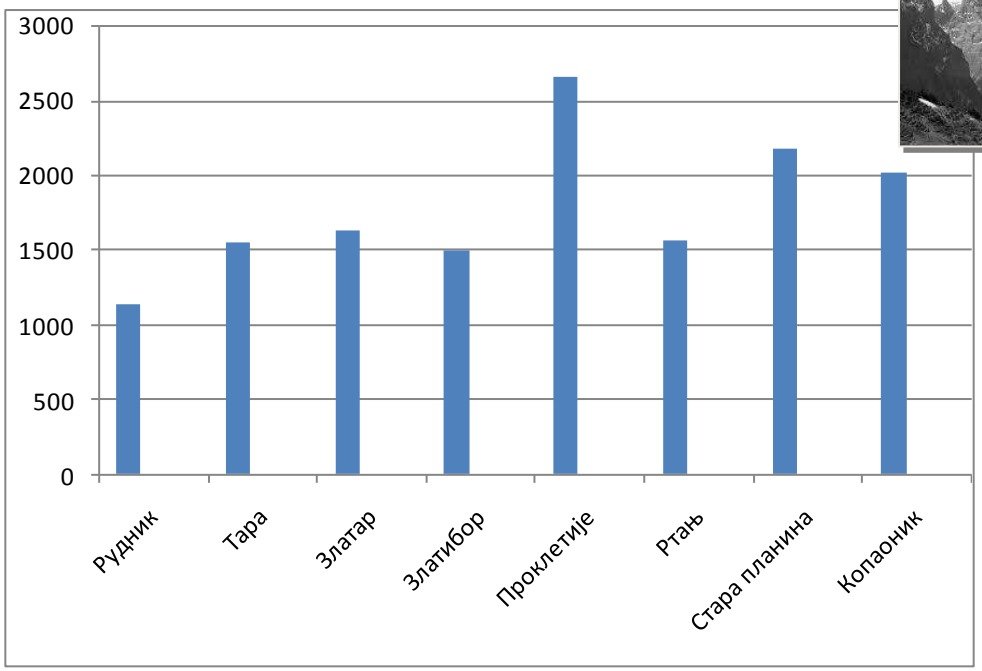

Највиша планина у Србији зове се _____.
Планине у Србији преко 2000 метара су: _____.
Прве четири планине са графикона поређајте по висини, од највише до најниже:
_____
_____

ОБРАДА СЛОВА Хх, Жж

I Т1.10.

Хх

Жж

1. Пронађите решења, па их препишите.

- Супротно од радостан
- Производ од брашна
- Неистина
- Животиња са бодљама

ј	**х**	**л**	**е**	**б**
у	**е**	**а**	**н**	**а**
т	**у**	**ж**	**а**	**н**

_____

2. Од датих слова саставите речи и напишите их:

хљаина ужп ржау смеох

_____

3. Животињски свет – пужеви

- Пуж може да мили по ивици најоштријег жилета, а да се не повреди.
- Пуж никад не залута – може да се врати у склониште без обзира колико је од њега одмакао.
- Најбржи пуж на свету прешао је стазу дугу 33 cm за два минута.
- Виноградарски пуж је угрожена врста у Србији. Казна за убијеног пужа је две хиљаде и сто динара.
- Последњих година, гајење пужева популарно је и у нашој држави.

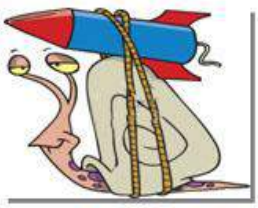

4. Сат за нашу планету

Дан планете Земље ове године обележило је много држава. Организоване су многе активности широм света. Више милијарди људи из разних земаља погасило је светла на један сат. И Србија је обележила овај датум. Дана 31. марта 2012. године, у мраку су остали наши најпознатији објекти. Овим путем, и Србија је пружила подршку заштити животне средине.

Заокружите слово испред тачног одговора. Светла су угашена на један сат:

а) да би се људи забавили у слободно време;

б) јер се производњом струје отпуштају штетни гасови који прљају ваздух;

в) јер се штеди због гладних и сиромашних људи у свету.

I Т1.11. **ОБРАДА СЛОВА Чч, Ћћ**

Ч ч

Ћ ћ

1. Напишите дате речи:

поврће чизма

ученик пролеће

2. Пронађите погрешно написане речи па их правилно напишите:

ноч чај пећ ћесма мачка воче куча колач честитка

3. Упишите одговарајућа слова, тако да добијете различите речи:

ко__ач ко__ач ко__ач

4. Прочитајте следећи текст, па одговорите на питања.

У Београду се користи соларни пуњач

На врху стуба налазе се плоче модерног изгледа. Око стуба је дрвени сто. Сви већ знају да је у питању соларни пуњач. Помоћу сунчеве светлости пуни батерије мобилних апарата. Ова справа постављена је пре неколико дана у Београду. Сви се одушеве када сазнају о чему се ради, па застану да испробају. Оно што је свима невероватно је да је ова услуга потпуно бесплатна. Овакав соларни пуњач осмислила је група студената са Београдског универзитета.

У плану је постављање још десет пуњача различитог дизајна.

(прилагођено, *Блиц*, понедељак, 17. октобар 2011.)

Заокружите ДА ако је тврдња тачна, а НЕ, ако је нетачна.

а) У тексту се говори о пуњачу за батерије који ради уз помоћ сунчеве светлости. ДА НЕ

б) Пуњење мобилних апарата овим пуњачем се наплаћује. ДА НЕ

в) На основу прочитаног, можете закључити у којим местима се планира постављање ових пуњача. ДА НЕ

I Т1.12. **ВЕЖБАЊЕ Хх, Жж, Чч, Ћћ**

Вредан као пчела

Пчеле тачно знају шта не воле. Не пријају им нагли покрети, махање рукама, трчање и слично. Ако се осети угроженом, убошће човека жаоком. Пчела кроз жаоку испушта отров. Одмах потом умире, а жаока остаје у људском телу. Ако вас пчела убоде, не бришите. Пчелињи отров је лековит. Ако сте на њега случајно алергични, не прилазите им! Уколико вас пчела ипак убоде – одмах код лекара.

Пчелињи мед није само укусан, већ је хранљив и лековит.

1. Препишите речи из текста које у себи садрже **х, ж, ч**, **ћ.**

_____

_____

2. Одговара ли садржај текста наслову? Образложите одговор.

Говор тела

Говором тела откривамо о себи много више него изговореним речима. Израз лица, покрети, држање и поглед су искренији јер њима не управљамо свесно.
На држање тела и покрете треба посебно обратити пажњу при разговору за посао. Тада особу са којом разговарамо треба да гледамо у очи; чврсто стиснемо руку при руковању (али не прејако); седимо мирно, исправљеног тела.

1. Да ли сте до сада обраћали пажњу на *говор* тела?
Сећате ли се ситуације у којој се нисте придржавали ових правила? Испричајте.

2. Погледајте цртеж.
Заокружите особине којима бисте описали лик са цртежа, па усмено образложите одговор.

очајан успаничен

стрпљив бесан сталожен

забринут растрзан уплашен

немоћан смирен незадовољан нервозан

обесхрабрен усхићен

I Т1.12. **ОБРАДА СЛОВА Фф, Цц**

1. Напишите слова како је показано.

Ф ф

Ц ц

2. Напишите следеће речи:

фудбал палац

филм цвет

3. Погледајте карту, па урадите задатке.

а) Лесковац је град на југу Србије.

да / не

б) Град на крајњем северу Србије је

_____

в) Заокружите на карти градове Крушевац и Крагујевац.

г) Србија се на југозападу граничи са државом

_____

4. Прочитајте текст: Витамин Це

Код стања са повишеном температуром, код различитих инфекција, упале плућа и слично, повећава се потреба за Це витамином. Овај витамин је користан и у случајевима спорог зарастања рана и код опекотина. Ипак, витамин Це се најчешће користи за повећање отпорности организма.

Погледајте графикон. Приказане су неке врсте поврћа и количина Це витамина у њима.

Које поврће има највише Це витамина? _____

Које поврће има најмање Це витамина? _____

Око 25 % витамина Це губи се барењем или кувањем поврћа у току само 5 минута. Исти губитак настаје и смрзавањем и одмрзавањем поврћа и воћа. Кувањем воћа и поврћа од десет до двадесет минута губи се више од половине витамина Це.

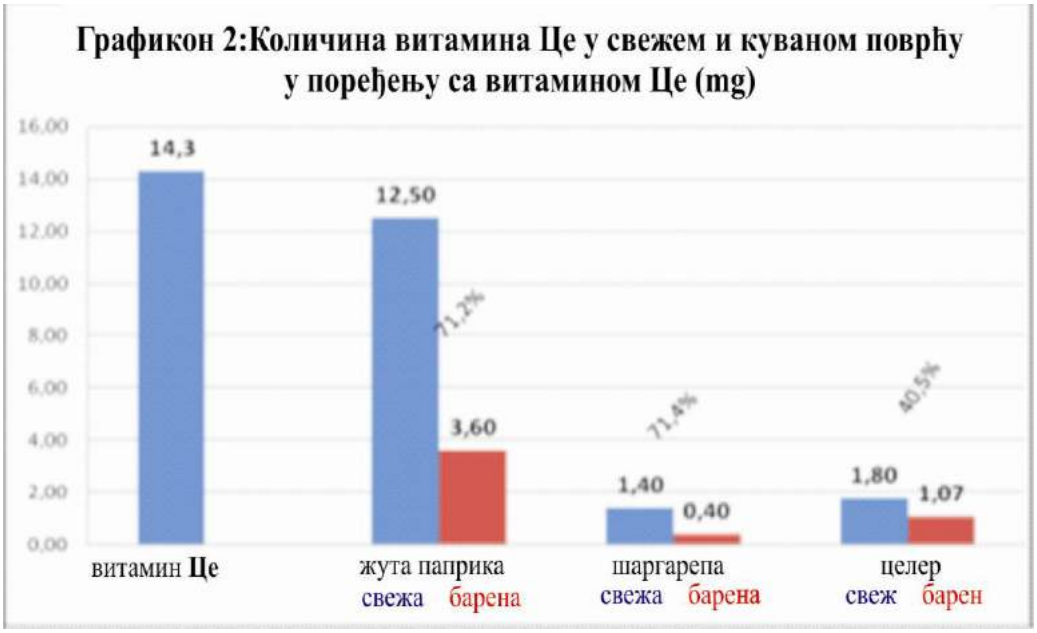

Које поврће кувањем губи највише витамина?_____

Које поврће кувањем губи најмање витамина? _____

I Т1.13. **ОБРАДА СЛОВА Ђђ, Џџ**

1. Напишите слова како је приказано.

Ђ ђ

Џ џ

2. Прочитајте речи, па их препишите.

џемпер грожђе

воћа оџачар

3. Од понуђених слова саставите и напишите речи.

кћа аџк уџбнеик

_____

4. Одвојте речи линијом како је показано, а затим препишите реченице.

Домаћицаправиџем. _____

Немамџеповенајакни. _____

Мојирођацисусевратилисапута. _____

_____

5. Дрен

Сви делови дрена су лековити: лишће, кора, плодови (дрењине). Расте као жбун, на сунчаним и каменитим местима. Због велике количине витамина Це, плодови дрена – дрењине прерађују се у пекмез или мермеладу.

Прављење џема од дрењина:

Потребно је:
– 2 kg дрењина
– 1,6 kg шећера

Припремање:
– дрењине очистити од семенки и изгњечити;
– додати шећер и добро измешати;
– кувати три сата на умереној температури; непрестано мешати док маса не згусне;
– врућ џем сипати у топле тегле; тегле ставити у топлу рерну на петнаест минута;
– поклопити тегле целофаном; држати их на сувом месту.

Задаци за самоевалуацију полазника

I Т1.14.

1. Правилно напишите реченице.

а) главни град наше земље београд је.

_____

б) Сутрами долази сестра наручак.

_____

2. Прочитајте текст:

Претходне недеље посетио сам сајам аутомобила. Била је прилична гужва. Чекање у реду за карту није ми покварило задовољство. Уживао сам у најновијим моделима мотоцикала.

Који наслов одговара тексту? Заокружите слово испред тачног одговора.

а) Сајам намештаја
б) Ред за улазницу
в) Сајам аутомобила

3. Решите укрштеницу:

- друга реч за дом
- 4. месец у години
- скуп гласова који има значење
- редослед ћириличних слова
- 29. слово азбуке
- супротно од лаж
- слово после т

Коначно решење је презиме творца наше азбуке

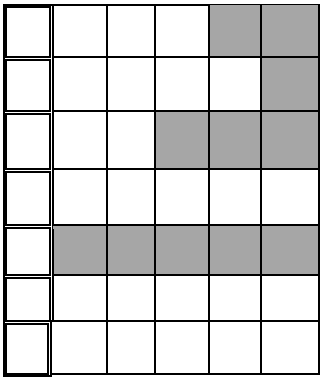

4. Прочитајте следећи текст:

Гума се добија из каучуковог дрвета. Када се кора дрвета засече, из њега цури густа течност. Та течност се зове каучукова смола. По речима истраживача, Индијанци су користили ову смолу да би заштитили стопала. Стопала су потапали у каучукову течност. Затим су их сушили на диму. Таква обућа није била много удобна, али је штитила од повреда.

Заокружите Да ако је одговор тачан, а Не ако није:

а) Гума се добија из каучукове смоле. ДА НЕ
б) Каучукова смола је густа течност. ДА НЕ
в) Из овог текста се може сазнати ко су били Индијанци. ДА НЕ

ТЕМА 2: УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

I Т2.1.

1. Погледајте пример распореда вожње

Распоред вожње показује:
– стајалишта разних превозних средстава;
– време поласка са стајалишта;
– време доласка у одредиште.
Позивом на број **11811** или **19812** можете добити број телефона аутобуске и железничке станице у свом месту, као и многе друге информације.

Распоред вожње
Дневни распоред полазака

Место	**време поласка разних аутопревозника**			
Рашка	**11.00 h**	**11.45**	**12.35**	**17.55**
Ушће	**11.25**	**12.10**	**12.55**	**18.30**
Богутовац	**11.45**	**12.45**	**13.20**	**18.55**
Витановац	**12.12**	**13.20**	**13.40**	**19.25**
Краљево	**12.35**	**13.45**	**14.00**	**x**

h- ознака за час

2. Прочитајте распоред вожње, па одговорите на следећа питања:

- Кад је последњи полазак аутобуса из Витановца за Краљево?

_____

- Ако пропустите аутобус из Богутовца за Витановац у 12.45 часова, кад је следећи полазак по распореду?_____

_____

- Ако имате преглед код лекара у Рашкој у 13 часова, а живите у Ушћу, којим аутобусом треба да кренете?

_____

- Кад креће аутобус из Ушћа до Богутовца који најбржи?

_____

I T2.2. Карта за превоз

VOZNA KARTA

01 ODRASLI

0072 PUTNIČKI VOZ

VAŽI OD 05.11.2010 DO 05.11.2010

		OD	->DO			
*	*	BEOGRAD	->PRIJEPOLJE	*	*	2
*	*	*	->*	*	*	*

DOLAZAK VIA-> <0072> **

POVRATAK VIA<-**

01 REDOVNA CENA

RSD 880.00

BEOGRAD

BLAGAJNA/00042 16050 05.11.10 06:59

1. Заокружите слово испред тачног одговора. Ово је карта за:
а) аутобус; б) таксi превоз; в) воз; г) брод.

2. Заокружите слово испред тачног одговора. Ово је пример:
а) месечне карте; б) дневне карте; в) карте за једну вожњу; г) повратне карте.

3. Полазак је из _____, а долазак је у _____.
(име места) (име места)

4. Цена карте је _____ динара.

5. Може ли се из карте видети када је предвиђен долазак у Пријепоље? ДА НЕ

I T2.3. Прочитајте текст, па урадите задатке.

1. INFORMACIJE 5
2. ZAPOSLENJE 5
a) ponuda 5
b) potražnja 5
3. PODUČAVANJE 6
4. POMOĆ U KUĆI 6
a) ponuda 6
b) potražnja 6
5. USLUGE 6
a) transport-selidbe 6
b) alarmi i sigurnosni sistemi 7
c) zanatske 7
d) servisne 8
e) pravno-knjigovodstvene 8
f) prevodilačke 8
g) grafičko-dizajnerske 8
h) projektovanje 8
i) ostale usluge 8

1. Овакав део садржаја може се наћи у:
а) часопису *Ауто огласи*;
б) часопису *Уради сам*;
в) новинама *Огласи;*
г) дневном листу *Политика*.

2. На којој страни можете потражити огласе за посао?

_____

3. Ако Вам је потребна помоћ око превоза намештаја, можете прочитати страну _____.

4. Уколико Вам је потребан мајстор за поправку бојлера, читаћете страну _____.

I T2.4. Прочитајте чланак из новина.

Врсте послова

ЗАРАДА У ЦРНОЈ ГОРИ ЗА ВРЕМЕ ЛЕТЊЕ СЕЗОНЕ

Послови	Зарада (цене су у еврима)
Конобари	350 месечно
Главни кувари	Око 1000 месечно
Помоћни кувари	Од 400 месечно
Хостесе	15 дневно
Послови на градилишту	20 дневно
Кафе куварице	1,1, по сату
Чишћење простора, паковање	1,1 по сату
Портири, возачи, дељење рекламних летака	1,2 по сату
Селидбе	15 дневно
Други послови до четири сата	9 евра дневно

Најтраженији су конобари, собарице, кувари. Најлакше се до посла долази почетком лета. Студенти на овај начин финансирају себи летовање.

1. Испричајте Ваша искуства у тражењу послова.

Извор: *БЛИЦ*

I T2.5.

Pročitajte tekst, pa odgovorite na pitanja.

1. Zaokružite slovo ispred tačnog odgovora. Ovo je:

a) oglas za posao u tepih servisu;
b) obaveštenje o besplatnom pranju tepiha u Vašem mestu;
c) reklama za uslugu pranja i čišćenja tepiha i mebla;
d) reklama za nove tepihe i sredstva za čišćenje.

2. Ako je tvrdnja tačna, zaokružite DA, ako nije, zaokružite NE, pa usmeno objasnite odgovor:

a) Iz teksta saznajete koje je radno vreme ovog servisa. DA NE
b) Na osnovu pročitanog, možete zaključiti gde se tepih servis nalazi. DA NE
c) Uslugu pranja tepiha u ovom servisu možete koristiti iako nemate auto da prevezete tepih. DA NE

I T2.6.

Kantarion

Kantarion je lekovita biljka. Raste na livadama i pored puteva, na osunčanim mestima. Cvetovi kantariona su žuti, sa pet latica. Od cvetova se pravi ulje koje se koristi za lečenje opekotina, za brže zarastanje rana, dezinfekciju. Kantarionovo ulje preporučuje se i za negu problematične kože.

Kantarionovo ulje

SASTAV

Uljani ekstrakt svežih vršnih delova kantariona u cvetu u maslinovom ulju.

DEJSTVO

Povoljno deluje na ublažavanje tegoba kod oboljenja digestivnog trakta (čir na želucu i dvanaestopalačnom crevu, katar creva, kolitis) i lakših oblika depresije. Pored toga, ulje od kantariona ima epitelizirajuće, antiseptično i antiinflamatorno dejstvo te primenjeno spolja olakšava zarastanje rana i opekotina, ublažava tegobe kod hemoroida.

UPUTSTVO ZA UPOTREBU

Unutrašnja upotreba: Tri puta dnevno po kafenu kašičicu pre jela.
Spoljašnja upotreba: Nanositi u tankom sloju nekoliko puta u toku dana na mesto promena.

NAČIN ČUVANJA

Čuvati na tamnom i hladnom mestu zaštićeno od svetlosti, van domašaja dece.

NEŽELJENA DEJSTVA

Nisu poznata pri opisanom načinu upotrebe. Osobe koje mogu razviti alergijske reakcije na aktivnu komponentu, ne treba da upotrebljavaju ovaj proizvod. U toku primene na koži izbegavati dugotrajno izlaganje obolelog mesta sunčevoj svetlosti.

Rok upotrebe: 9/2013. godine

1. Od kojih delova biljke se pravi kantarionovo ulje?
2. Ako imate opekotine od sunčanja, pićete kantarionovo ulje. DA NE
3. Kantarionovo ulje ima lekovita svojstva i kada se pije i kada se nanosi na kožu DA NE
4. Kakva su Vaša iskustva u korišćenju kantariona?
5. Koji je rok trajanja ovog ulja?

I T2.7 Алергија

Алергија је претерана реакција организма на неке супстанце. Честе су алергије људи на полен. Ове алергије јављају се у периоду цветања трава, цвећа и дрвећа.

▷ Симптоми алергије су:	▷ Одбрана од алергија:
• свраб у грлу, носу и у ушима; • црвенило и свраб очних капака; • сузне очи; • кијање у нападима; • сув кашаљ; • цурење секрета из носа; • болови у глави, у пределу синуса; • отежано дисање; • губитак осећаја мириса.	• у сезони цветања што мање времена проводити у природи; • никако не косити траву нити стајати близу места где се коси трава; • собе проветравати само ноћу када је смањен ниво полена у ваздуху; дању затварати прозоре: • пре уласка у кућу истрести одећу (јакну, мантил или џемпер) • рашчешљати косу пре уласка у стан.

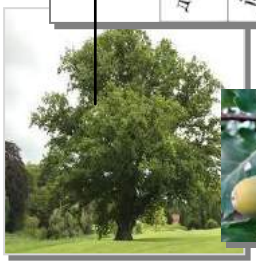
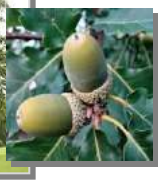

Календар цветања биљака

Леска
Топола
Врба
Бреза
Буква
Храст

децембар | јануар | фебруар | март | април | мај | јун | јул | август | септембар | октобар | новембар

Усмено одговорите на питања и образложите одговоре.

1. Када цвета топола, а када храст?
2. Треба ли особа алергична на полен да иде на излет у месецу априлу?
3. Ако је особа алергична на полен, добро је да у дворишту има засађену брезу. ДА НЕ
4. Пожељно је да људи алергични на полен косе траву и раде у башти. ДА НЕ

I Т2.8. 1. Прочитајте следећи текст

Антибиотици

Антибиотици су материје које спречавају развој бактерија у организму. Снажно су средство у борби против многих заразних болести које настају услед размножавања бактерија.

Лекар преписује одговарајући антибиотик за тачно утврђену врсту бактерија.

Антибиотици се не користе за прехладе, снижавања температуре и друге инфекције изазване вирусима.
Лек треба пити онолико колико је лекар одредио. Ако се јави алергија у облику отежаног дисања, црвених печата по телу, повраћања, пролива и слично, треба се одмах јавити лекару.

Речник:

1. Заокружите слова испред погрешних тврдњи и усмено објасните одговор:
а) Чим добијем високу температуру, ја попијем антибиотик, да не бих касније добијао инјекције.
б) Кад моје дете заболи грло, купим антибиотик у апотеци и дам му да га попије.
в) Антибиотици се не употребљавају за болести које су изазване вирусима.
г) Чим је почело да ми буде боље, престала сам да пијем антибиотике.

2. У којим ситуацијама сте Ви до сада користили антибиотике? Објасните.

I Т2.9.

1. Овај текст је:
а) приказ филмова и телевизијских серија;
б) реклама за ТВ канале;
в) приказ вечерњег програма две телевизијске станице;
г) приказ ТВ програма две телевизијске станице.

2. У колико сати можете погледати Дневник на ТВ Б92?

3. Прочитајте кратак садржај документарног филма.

Сваке године у Гучи се одржава сабор трубача. Тада хиљаде људи посети ово село. По речима посетилаца, атмосфера је изузетна.

а) На ком каналу и у колико сати можете погледати филм са овим садржајем?

ТВ Б 92

9.30	Кажипрст
10.00	Вести
10.35	Амерички топ-модел
11.30	Цртани филмови
12.55	Нинџа ратници (р)
13.50	**Филм:** Алфа мужјак (р)
16.00	Вести
16.40	Спортски преглед
17.05	**Серија:** Штребери
17.30	**Серија:** Пријатељи
18.00	**Серија:** Пријатељи
18.30	Вести
19.10	Сунђер Боб Коцкалоне
19.30	Штрумпфови
20.00	Нинџа ратници
21.00	**Филм:** Смртоносно оружје 2
23.15	Вести
23.50	Спортски преглед
00.10	Амерички топ-модел (р)
1.00	Саут парк
1.25	Више од живота: Есма Рецепова
2.15	Укључење у Б92 инфо

ТВ АВАЛА

7.00	Маратон
8.00	Цртани филм
9.30	Документарна серија
10.00	**Филм:** Освајање слободе
12.30	Улови трофеј
13.00	**Серија:** Љубав у залеђу
14.00	**Серија:** Монк
15.00	**Серија:** Ало, ало
16.15	**Документарна серија:** Занимљива Србија
18.15	**Филм:** Нешто између
20.00	**Серија:** Ало, ало
21.00	**Филм:** Џорџијин закон
23.00	**Серија:** Удовице
24.00	**Серија:** Ало, ало
1.00	**Филм:** Измишљени јунаци

4. Гледате ли неку од емисија приказаних у овом ТВ програму? Испричајте.

I T2.10.

Погледајте временску прогнозу.

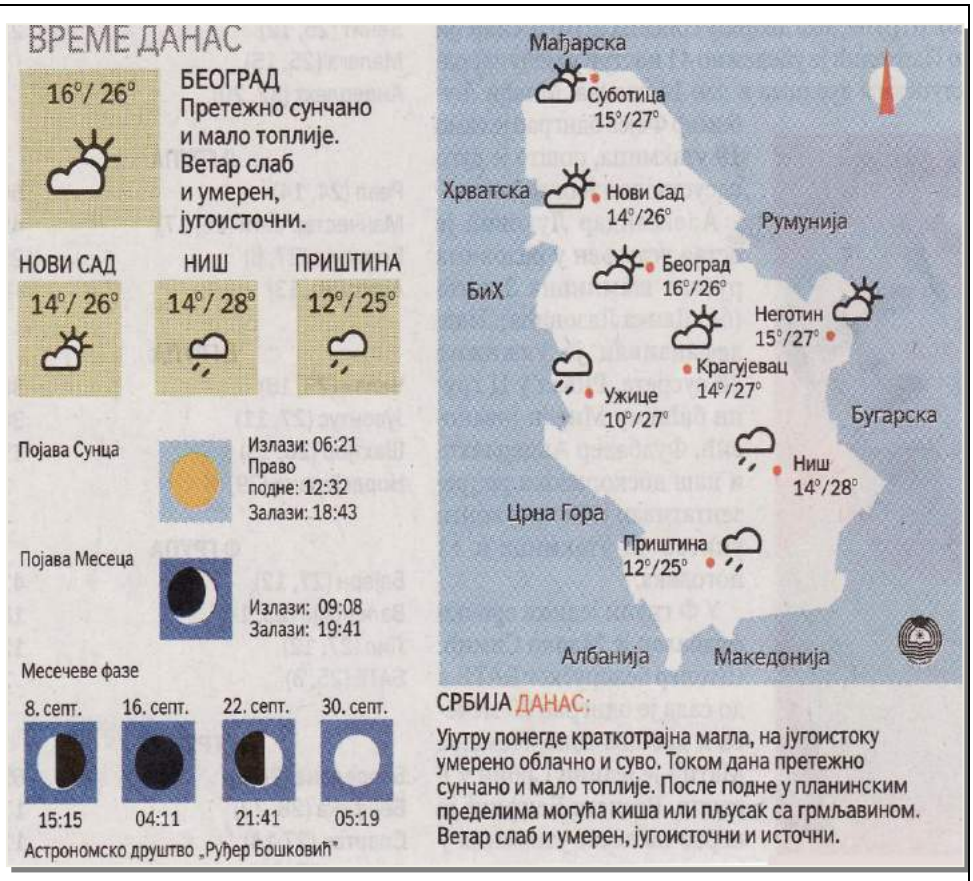

1. Ово је приказ:
а) дневне прогнозе времена;
б) недељне прогнозе времена;
в) месечне прогнозе времена.
2. Какво се време очекује на југоистоку Србије?
3. У ком граду ће бити највиша,
а у ком најнижа температура?
4. У којим градовима ће бити претежно сунчано?
5. Да ли и на који начин пратите временску прогнозу?

I T2.11. Рециклажа

Знак за рециклажу

Предмети од пластике, алуминијума и стакла се у природи разлажу веома споро. Зато их треба одлагати у посебне контејнере за рециклажу. Рециклажа је процес прераде отпада како би он могао поново да се користи. Тиме се шитити животна средина, смањује загађење ваздуха, штеди енергија за производњу предмета.

- Да би се стакло бачено у природу разложило, потребно је око четири хиљаде година.
- Пластичне кесе се разлажу од хиљаду до десет хиљада година.
- За израду једне лименке потроши се енергије колико је потребно за рециклирање 20 лименки!
- Рециклажом пластичних флаша штеди се 85% енергије која је потребна за прављење таквих пластичних боца. Од рециклиране пластике праве се играчке, нове флаше, канте, одећа и слично.

1. Циљ овог текста је да: а) рекламира пластику; б) укаже на значај рециклаже;
в) рекламира произвођача контејнера.
2. Подвуците реченицу из које сте сазнали шта је рециклажа.

I Т2.12. Сунчаница – топлотни удар

Сунчаница је бурна реакција читавог организма на претерано излагање сунцу.

Правила за спречавање сунчанице:	Симптоми сунчанице:
• уколико је могуће, не излагати се директном сунцу у периоду од 10 до 17 часова;	• појава вртоглавице;
• редовно пити воду како би се избегла дехидрација (воду треба пити и када се не осећа жеђ);	• зујање у ушима;
• главу покривати лаганим шеширом или качкетом;	• осећај слабости, малаксалости и мучнине;
• одећа би требало да буде светле боје од природних материјала;	• повишена температура;
• исхрана би требало да буде распоређена у неколико мањих оброка;	• главобоља;
• проветравати просторије у јутарњим или вечерњим часовима када је хладније.	• честа је појава губљења свести.

Ако сумњате да неко има топлотни удар, одмах позовите хитну помоћ. До доласка хитне помоћи, особи можете помоћи на следећи начин:

- преместите је у расхлађену просторију;
- скините јој сву непотребну одећу;
- расхлађујте је хладним облозима;
- влажите јој кожу водом;
- ако је особа при свести и не повраћа, дајте јој да пије воду.

I Т2.13.

1. Линијом повежите реченице са одговарајућом врстом текста:

Пази, високи напон!	**ОБАВЕШТЕЊЕ**
Пошта не ради недељом и празницима	**РЕКЛАМА**
Купујем половни аутомобил марке Фиат. Звати после 17 часова на 063 111 111	**УПОЗОРЕЊЕ**
Хермес, за блиставо бело рубље!	**ОГЛАС**

I Т2.14.

Прочитајте текст из табеле.

1. У табели заокружите све што сте знали о овој теми.
2. Подвуците оно што сте ново научили.
3. Шта Вас је изненадило? Зашто?
4. Шта Вам је најинтересантније што сте сазнали и зашто?
5. Сада поново прочитајте табелу.

Приликом читања постављајте себи питања:
Шта знам о тој теми?
Шта бих волео/ла да сазнам о тој теми?
Шта је ново што сам сазнао/ла?
Шта ме је изненадило и зашто?
Шта ми је посебно било интересантно?

Витамини	**Где се могу наћи**	**Функција у телу**
Витамин А	риба, уља, млечни производи, воће, поврће (посебно шаргарепа)	за здраве очи, кожу и ткива
Витамин Бе (неколико врста)	месо, млечни производи, квасац, поврће	обнављање нервног система и за рад ћелија
Витамин Це	поморанџа, лимун и друго воће и поврће	за отпорност организма
Витамин Де	масна риба, млечни производи и јаја; мало Де витамина се гради у телу под утицајем сунчеве светлости	неопходан за правилан раст костију
Витамин Е	смеђе брашно, пшеничне клице, зелено поврће	за еластичност коже
Витамин Ка	лиснато поврће	помаже при згрушавању крви

6. Одговорите на следећа питања:
   - Зашто је витамин А неопходан организму?
   - Пожељно је узимати витамин Це против прехладе: ДА/ НЕ
   - Зашто је значајно јести млечне производе?
   - Рахитис је обољење костију. Кости се криве и постају лако ломљиве. Настаје услед недостатка витамина _____.
   - Пре неких операција, пацијентима се проверава ниво витамина Ка у организму. Зашто?_____
     _____
     _____
   - Зашто се узимање витамина препоручује у пролеће?
     _____
     _____

ТЕМА 3: ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

I Т3.1.

Напишите поруку својим укућанима о томе куда идете и када ћете се вратити.

I Т3.2.

Прочитајте огласе. Напишите оглас по свом избору.

Продајем половну машину за прање веша у одличном стању.
Позвати на број 013/123 456 после 17 часова.

Купујем старе ауспухе и акумулаторе.
Горан 066/888 612

_____

_____

_____

I Т3.3.

Напишите поруку коју бисте послали свом пријатељу. Изаберите садржај по жељи.

Пример формалне поруке

Пример неформалне поруке

_____

_____

Образац за препоручено слање поште

I T3.4.

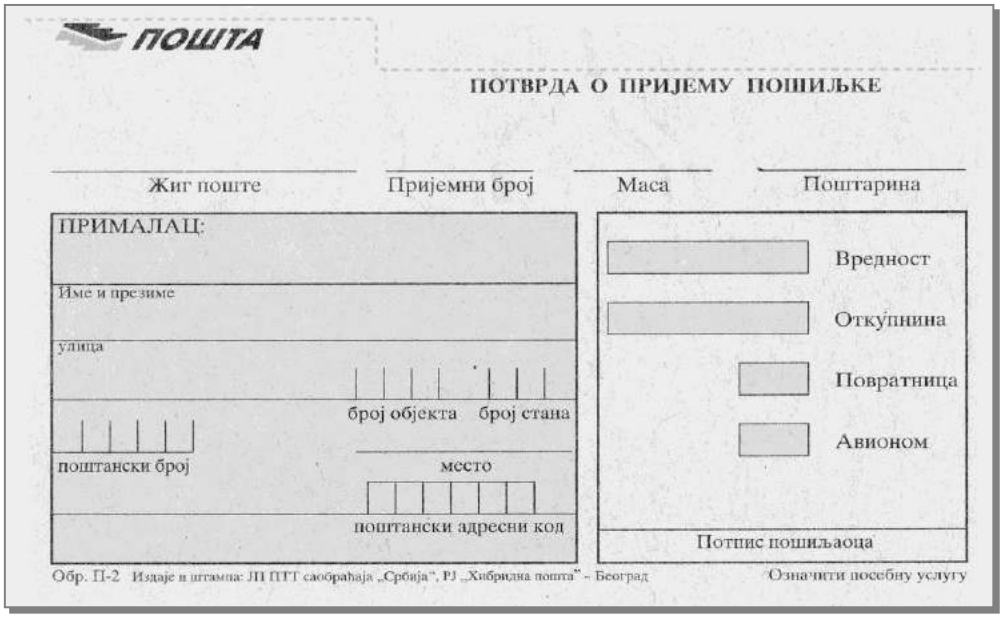
ПОШТА

ПОТВРДА О ПРИЈЕМУ ПОШИЉКЕ

Жиг поште | Пријемни број | Маса | Поштарина

ПРИМАЛАЦ:

Име и презиме

улица

број објекта | број стана

поштански број | место

поштански адресни код

Вредност

Откупнина

Повратница

Авионом

Потпис пошиљаоца

Обр. П-2 Издаје и штампа: ЈП ПТТ саобраћаја „Србија", РЈ „Хибридна пошта" - Београд

Означити посебну услугу

Налазите се на путу. Треба да пошаљете препоручено писмо својим укућанима.

Попуните образац за препоручено слање пошиљки (писама, докумената и слично).

I T3.5.

НАЛОГ ЗА УПЛАТУ

уплатилац

- име и презиме
- адреса и место уплатиоца

шифра плаћања | валута | износ

2.000.00

сврха уплате

Образац пасоша

980-333-07

број модела | позив на број (одобрење)

07007965

прималац

Народна банка Србије - Завод за израду новчаница и кованог новца

печат и потпис уплатиоца

место и датум пријема

датум валуте

Погледајте пример уплатнице за издавање биометријског пасоша.

Попуните уплатницу за издавање личне карте. Адреса примаоца је иста као у претходном примеру.

уплатилац

шифра плаћања | валута | износ

сврха уплате

рачун примаоца

прималац

модел и позив на број

Прочитајте разгледницу.

I Т3.6.

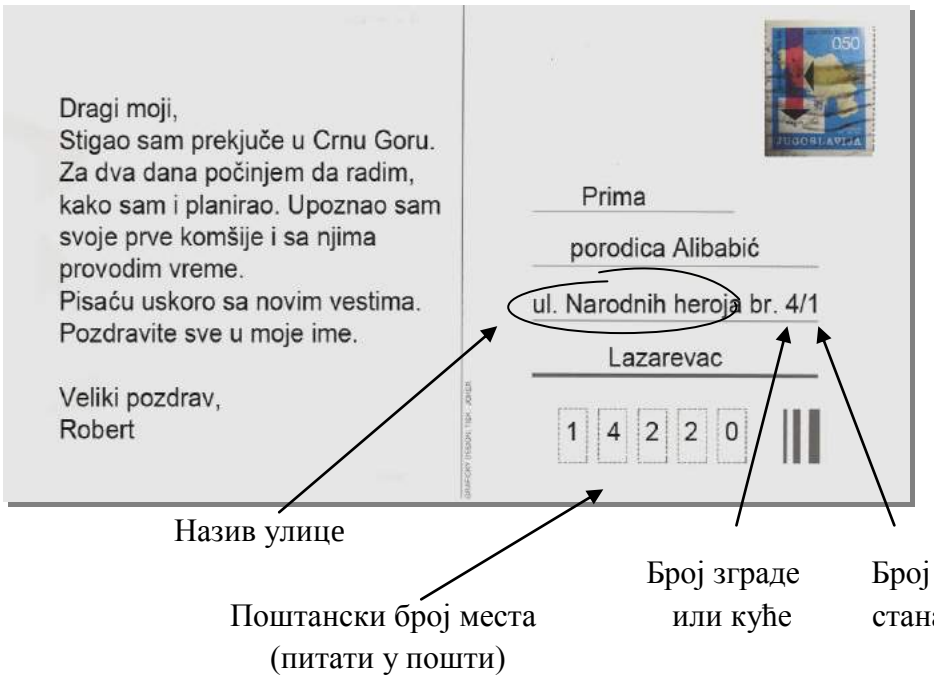

Напишите својој породици разгледницу са пута.

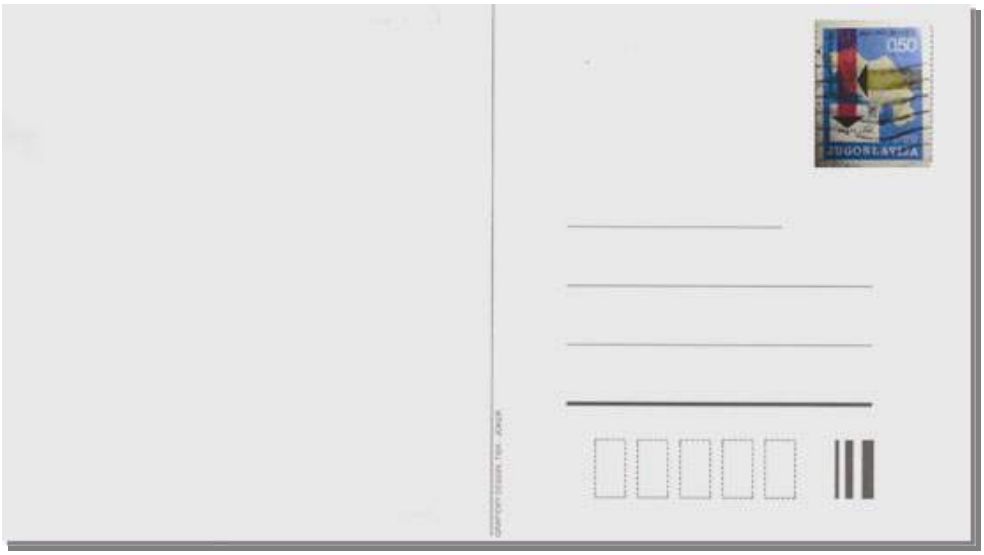

I Т3.7. Опишите члана своје породице.

Како описати особу?
Увод – представљање особе која ће се описивати
Разрада – спољашњи изглед, занимање, интересовања, особине, поступци
Закључак – разлози за описивање изабране особе

I Т4.1. **ТЕМА 4: ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС**

Вежбање

1. Подвуците речи које означавају радњу:
пут, путујемо, сликар, сликао је, број, бројати, фотографија, фотографишу се

2. Линијама повежите реченице са њиховим значењем:

Хоћемо ли вечерас у шетњу?	
Мислим да нисам разумео питање.	обавештајна
Баш се радујем!	упитна
Зар нећеш са мном на утакмицу?	узвична
Окречио сам целу собу, а нисам се много уморио.	

I Т4.2. Вежбање

1. Речи које означавају имена подвуците, а речи које означавају радњу заокружите:
планина, зграда, пише, вуку, деца, певамо, краве, поточић, планирамо**.**

2. На крају сваке реченице напишите одговарајући знак.
а) Данас ћу ићи на разговор за посао
б) Понео сам сва потребна документа
в) Хоћу ли стићи на време
г) Радујем се што ми се пружила оваква прилика

? . !

I Т4.3. Вежбање

1. Напишите своје име и презиме, место и датум рођења.

_____

У ово примеру користимо **редне бројеве**. Они показују биће или предмет по реду. Пишу се са тачком.

2. Уочите правилно и неправилно написане бројеве:
неправилно четри шес дванест или дванајес двајес
правилно четири шест дванаест двадесет

3. Препишите следећу реченицу тако што ћете бројеве написати речима: У среду, 21. 3. потребна су ми 4 радника за утовар робе. _____

_____

Ово су неки од **основних** бројева. Бројеви преко двадесет састоје се од две или више речи. Пишу се одвојено.

I Т5.1. **ТЕМА 5: КЊИЖЕВНОСТ**

Корњача и зец

Корњача и зец такмичили су се у брзини. Тако одреде рок и место, те крену на пут. Знајући да је рођени тркач, зец се није толико бринуо за трку. Леже крај пута и задрема. А корњача, знајући своју спорост, трчала је без престанка. Тако она престигне успаваног зеца и добије победничку награду.

Езоп

1. Заокружите слово испред тачног одговора.
Тема ове басне је: а) свађа корњаче и зеца; б) трка корњаче и зеца; в) опис брзе корњаче.
2. Заокружите писца ове басне.
3. Подвуците реч која најбоље описује зеца из ове басне.
мудар сналажљив лењ брз уморан
4. Опишите корњачу из басне.
5. Бројевима од 1 до 4 поређајте реченице по редоследу дешавања:
____ Корњача је престигла зеца и прва стигла на циљ.
____ Зец је легао покрај пута и заспао.
____ Корњача и зец су се такмичили у брзини.
____ Договорили су се где и када ће се тркати.

Басне су приче које говоре о животињама. Животиње имају особине људи. Басне обично саопштавају неку поуку.

I Т5.2. Одломак из приче *Људи говоре*

Улица излази на језеро. Одмах се претвара у утабану путању по трави, дуж језерске обале. Са стране је велика једноспратна зграда која није никада завршена. Испод траве је велико камење. Из ње излазе стене покривене маховином, тако да се тешко корача. Уз острво је врло живописна шума пуна птичије граје. Корачам ивицом острва, удишући мирис влаге, шуме и трава.
1. Какви су Ваши утисци о прочитаном тексту?

Растко Петровић
(прилагођено)

I Т5.3.

Речник:

_____

Време је дивно. Ваздух је тих, прозрачан и свеж.
Ноћ је тамна, али се види цело село са белим крововима.
Назиру се танки праменови дима који се извијају из димњака.
Види се дрвеће посребрено инејем, снежни сметови.
Цело село осуто је звездама које весело трепере.

(прилагођено) А. П. Чехов

1. Смислите наслов и упишите га на цртицу изнад текста.

2. Тема текста је:

а) опис зимске вечери; б) опис зимске ноћи; в) опис пролећне ноћи.

3. Заокружите речи у тексту које описују ваздух.

4. Повежите речи сличног значења:

тама	тло
свеже	раздраган
сјајно	тмина
весео	блиставо
земља	прохладно

5. Упоредите овај одломак са одломком из приче *Људи говоре.*
Који опис природе Вам се више допада и зашто?

Азбука

1.	Аа	*Аа*	16.	Нн	*Нн*
2.	Бб	*Бб*	17.	Њњ	*Њњ*
3.	Вв	*Вв*	18.	Оо	*Оо*
4.	Гг	*Гг*	19.	Пп	*Пп*
5.	Дд	*Дд*	20.	Рр	*Рр*
6.	Ђђ	*Ђђ*	21.	Сс	*Сс*
7.	Ее	*Ее*	22.	Тт	*Тт*
8.	Жж	*Жж*	23.	Ћћ	*Ћћ*
9.	Зз	*Зз*	24.	Уу	*Уу*
10.	Ии	*Ии*	25.	Фф	*Фф*
11.	Јј	*Јј*	26.	Хх	*Хх*
12.	Кк	*Кк*	27.	Цц	*Цц*
13.	Лл	*Лл*	28.	Чч	*Чч*
14.	Љљ	*Љљ*	29.	Џџ	*Џџ*
15.	Мм	*Мм*	30.	Шш	*Шш*

Abeceda

1.	Aa	*A a*	16.	Ll	*L l*
2.	Bb	*B b*	17.	Ljlj	*Lj lj*
3.	Cc	*C c*	18.	Mm	*M m*
4.	Čč	*Č č*	19.	Nn	*N n*
5.	Ćć	*Ć ć*	20.	Njnj	*Nj nj*
6.	Dd	*D d*	21.	Oo	*O o*
7.	Ddž	*Dž dž*	22.	Pp	*P p*
8.	Đđ	*Đ đ*	23.	Rr	*R r*
9.	Ee	*E e*	24.	Ss	*S s*
10.	Ff	*F f*	25.	Šš	*Š š*
11.	Gg	*G g*	26.	Tt	*T t*
12.	Hh	*H h*	27.	Uu	*U u*
13.	Ii	*I i*	28.	Vv	*V v*
14.	Jj	*J j*	29.	Zz	*Z z*
15.	Kk	*K k*	30.	Žž	*Ž ž*

МАТЕМАТИКА

Драги полазници,

пред вама се налази материјал из кога ћете учити математику.

У њему има пуно задатака, које ћете решавати сами или уз помоћ наставника.

Надамо се да ће вам то бити занимљиво и корисно.

На слици су приказане теме које вас очекују у првом циклусу:

I Т1.1. **ТЕМА 1: ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И РАЧУНСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА**

ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ЗНАТЕ О ПРИРОДНИМ БРОЈЕВИМА:

- цифре
- бројеви
- природни бројеви
- парни и непарни бројеви

Бројеви 1,2,3,4,5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,12, 13, 14.... називају се **природни бројеви.**
Скуп природних бројева означавамо словом N, а записујемо N={1,2,3,4,...,n, n+1,...}
Природних бројева има бесконачно.

ЦИФРЕ су знаци којима записујемо бројеве

1 2 3
4 5 6
7 8 9
0

Бројеви могу бити:

једноцифрени	**4**
двоцифрени	**44**
троцифрени	**444**
четвороцифрени	**4444**
петоцифрени	**44444**
...	

99	**100**	**101**
претходник	**број**	следбеник

ПАРНИ БРОЈЕВИ	НЕПАРНИ БРОЈЕВИ
2, 4, 6, 8, 1**0**, 1**2**, 1**4**, 1**6**, 1**8**, 2**0**, 2**2**, 2**4,** 2**6,** 2**8,** 3**0**...	**1, 3, 5, 7, 9,** 1**1**, 1**3**, 1**5**, 1**7**, 1**9**, 2**1**, 2**3, 25, 27, 29**...

Проверите шта знате о бројевима:

1. Повежите правилно као што је започето:

11	дванаест хиљада деведесет
4815	шестсто шест
419	једанаест
23 090	четири хиљаде осамсто петнаест
606	шездесет шест
12 090	двадесет три хиљаде деведесет
66	

2. Наставите низ:

А) 1, 2, 3, 4, ___, ___, ___

Б) 14, 16, 18, 20, ___, ___, ___

В) 23, 25, 27, ___, ___, ___

Г) 10, 20, 30, 40, ___, ___, ___

3. Прецртајте парне бројеве као што је започето:

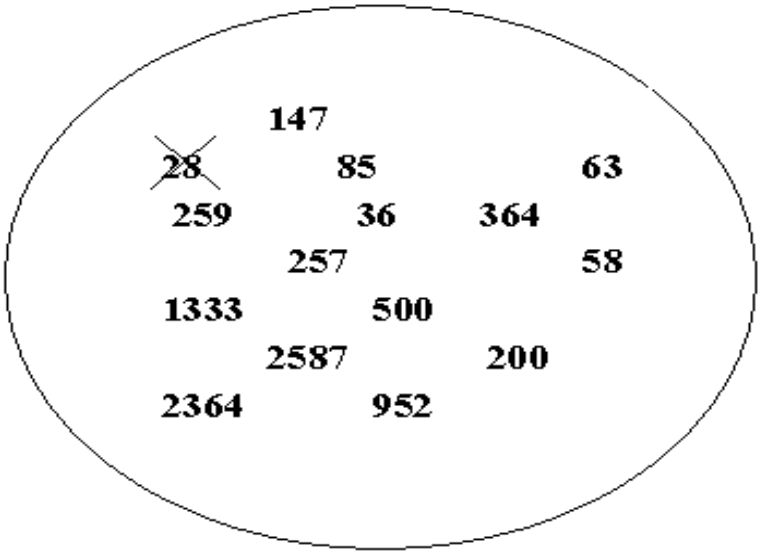

4. Користећи цифре 2, 5, 7, и 8 напишите три:

Једноцифрена броја: _____, _____ и _____

Двоцифрена броја: _____, _____ и _____

Троцифрена броја: _____, _____ и _____

Четвороцифрена броја:_____, _____ и _____

5. На линији испред броја напишите његов први претходник, а на линији иза броја његов први следбеник:

_____20_____

_____100_____

_____999_____

_____1999_____

6. Повежите два броја чији је збир 50:

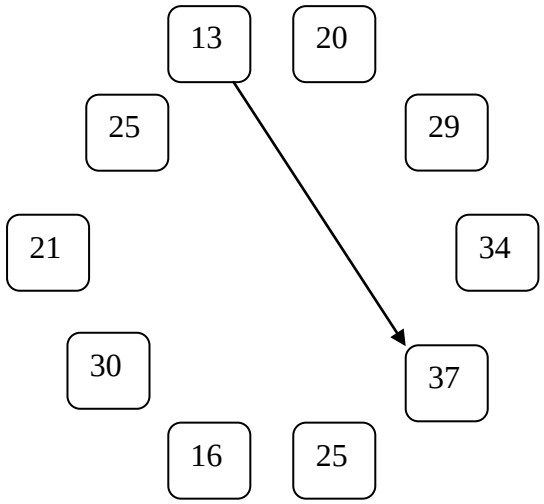

7. Попуните празна поља:

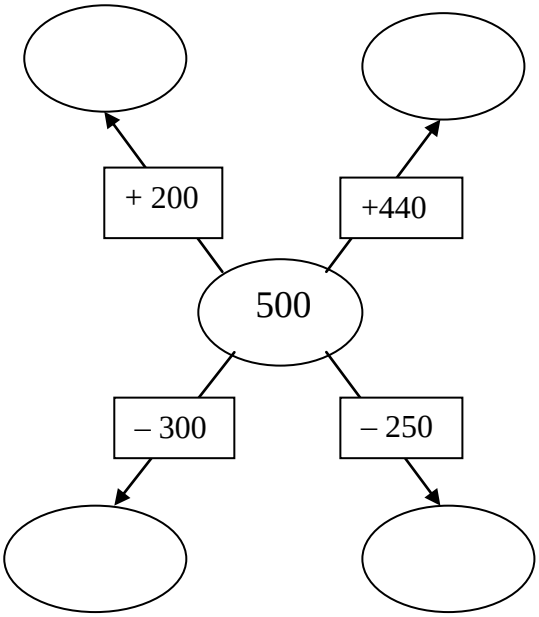

8. Шта је Љиљана купила, ако рачун за њену куповину износи тачно 1000 динара?

Млеко за тело	Сапун	Паста за зубе	Шампон	Влажне марамице
540 дин.	170 дин.	220 дин.	360 дин.	100 дин.

Љиљана је купила:

_____+_____+_____= 1000 дин.

29.990 дин	36.580 дин	28.899 дин	22.999 дин	7.499 дин

9. Погледајте слику, а затим урадите следеће задатке:

1) Допуните реченицу:
   а) Најскупљи производ кошта_____дин.
   б) Најјефтинији производ кошта _____дин.

2) Поређајте цене апарата од најниже до највише:

   _____ , _____, _____ ,_____ и _____

3) Ана жели да купи телевизор и дигитални фото-апарат. Колико јој је новца потребно за ту куповину?

4) Петар је уштедео 50 000 динара. Да ли има довољно новца да купи фрижидер и шпорет ?

a) Израчунајте колико Петру недостаје новца за ову куповину.

5) Колико новца треба издвојити за куповину два производа који највише коштају?

РЕШЕЊЕ: **1**.66→ шездесет шест, 606→шестсто шест, 4815→четири хиљаде осамсто петнаест, 12090 → дванаест хиљада деведесет и 23 090→двадесет три хиљаде деведесет **2.** а) 5, 6, 7; б) 22, 24, 26; в) 29, 31, 33 г) 50,60,70; **3**. 36, 58, 200, 364, 500, 952 и 2364 **4.** На пр. 5, 25, 258, 2578 **5.** 19 и 21; 99 и 101; 998 и 1000; 1998 и 2000; **6.** 20+30;29+21;34+16;25+25; **7.** 700; 940; 200; 250; **8.** Љиљана је купила производе чије цене су: 540, 360 и 100 динара **9.** 1) а) 36580 дин. и 7499 дин; 2) 7499, 22999, 28899, 29990 и 36580. 3) 37489 дин; 4) 1898 дин; 5) 66570 дин.

1. Решите укрштеницу:

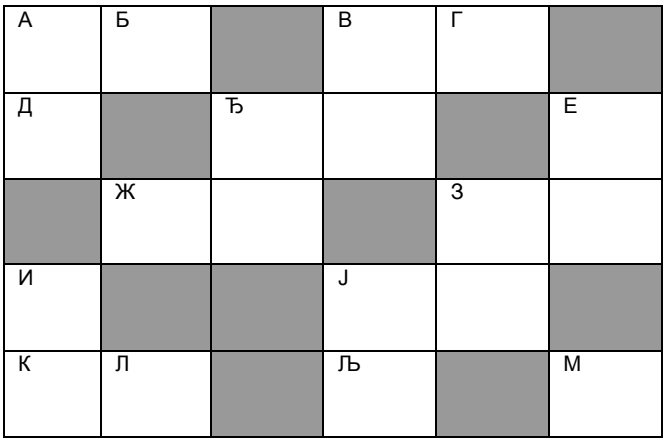

Водоравно →

А → 7 · 8 =
В → 54 – 6 =
Д → 38 **:** 38 =
Ђ → 4 · 8 =
Е → 100 – 98 =
Ж → 6 · 6 =
З → 7 · 5 =
И → 28 **:** 4 =
Ј → 74 + 23 =
К → 9 · 4 =
Љ → 12 **:** 3 =
М→ 32 **:** 4 =

Усправно ↓

А ↓ 26 +45 =
Б ↓ 100 **:** 50 =
В ↓ 7 · 6 =
Г ↓ 88 **:** 11 =
Ђ ↓ 76 – 40 =
Е ↓ 17+ 8 =
Ж ↓ 18 **:** 3 =
З ↓ 50 – 13 =
И ↓ 69 + 5 =
Ј ↓ 100 – 6 =
Л ↓ 54 **:** 9 =
М↓ 82 – 74 =

2. Попуните празна поља у магичном квадрату (збир бројева и водоравно и хоризонтално и по дијагоналама треба да буде исти) :

100		
	200	
200		**300**

ТЕМА 2: ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ЗНАТЕ О РАЗЛОМЦИМА И ПРОЦЕНТУ

I Т2.1.

- разломак
- именилац
- бројилац
- разломачка црта
- проценат

Разломком изражавамо део неке целине.

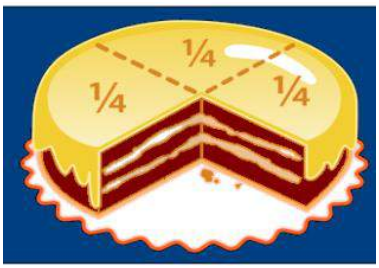

ЈЕДНА ЧЕТВРТИНА $\frac{1}{4}$

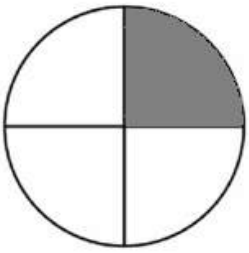

$\frac{1}{4}$

БРОЈИЛАЦ

Разломачка црта

ИМЕНИЛАЦ

Бројилац се пише изнад разломачке црте. Означава колико једнаких делова неке целине је издвојено ("броји" делове).

Разломачка црта означава дељење.

Именилац се пише испод разломачке црте. Он означава на колико је једнаких делова подељена нека целина ("именује" делове).

ПРОЦЕНАТ %

Проценат је разломак облика $\frac{n}{100}$

$\frac{5}{8} > \frac{3}{8}$

Од два разломка једнаких именилаца већи је онај који има већи бројилац.

$\frac{1}{4} > \frac{1}{10}$

Од два разломка једнаких бројилаца већи је онај који има мањи именилац.

Проверите шта знате о разломцима и проценту:

1. Допуните реченицу:

а) Бројилац је део разломка који се пише _____разломачке црте.

б) Део разломка који се пише испод разломачке црте назива се_____.

в) Разломачка црта означава рачунску операцију _____.

г) Проценат 50% означава _____ неке вредности.

2. Обојте део фигуре који је записан разломком:

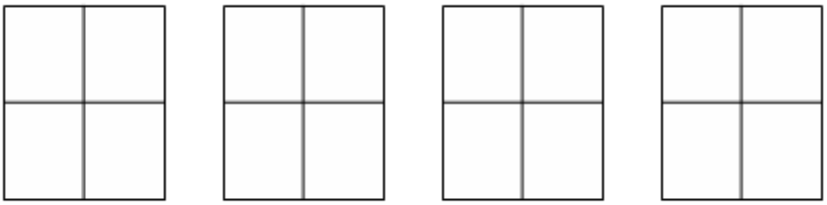

$\frac{1}{2}$ $\frac{2}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{3}{4}$

3. Запишите разломком који део фигуре није обојен. Заокружите тачан одговор:

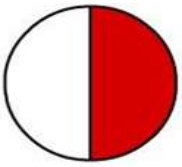

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{5}$

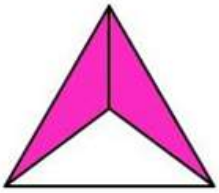

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{5}$

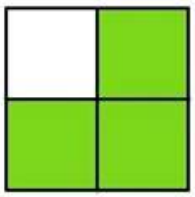

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{5}$

4. На основу слике запишите разломак:

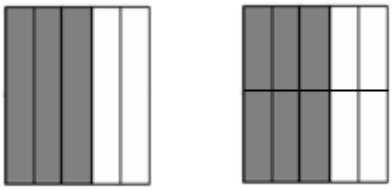

— = —

5. Помоћу датог правоугаоника упоредите разломке:

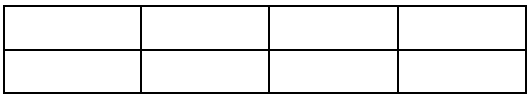

$\frac{1}{2}$ O $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$ O $\frac{6}{8}$,

$\frac{2}{8}$ O $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{8}$ O $\frac{1}{4}$,

6. Прикажите на часовнику четвртину часа тако што ћете нацртати велику казаљку:

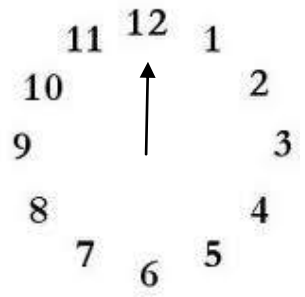

7. Радник на послу проведе 8 сати. Колики део дана радник проведе на послу?

а) половину дана
б) трећину дана
в) четвртину дана
г) осмину дана

8. Колико износи 3/5 од 150?

*Прво треба израчунати колико износи 1/5, а затим колико износе 3/5.
Поступак рачунања: 1/5 од 150 је 30, јер је 150 : 5= 30 3·30= 90

На исти начин урадите следеће примере:

а) 1/4 од 280_____ 2/4 од 280 _____
б) 1/8 од 320_____ 3/8 од 320 _____
в) 1/3 од 240_____ 2/3 од 240 _____
д) 1/5 od 550_____ 4/5 од 550 _____

9. Туристи су за три дана прешли 700 km. Првог дана су прешли 3/10 пута, а другог дана 2/5 целог пута. Колико километара су прешли трећег дана?

10. Ако је цена једне хаљине 7 600 динара, колико динара ће износити попуст од:

Попуст	10%	20%	50%
Износ у динарима			

11. Најављено је поскупљење струје од 10%. Ако просечна породица у Србији плаћа месечно 3600 динара струју, колико ће износити просечан рачун након овог поскупљења?

Прво израчунајте колико је 10% од 3600,

а затим на 3600 додајте 10 % (односно износ који сте претходно добили)

12.

Јакна кошта 3990 динара. Одобрен је попуст од 30%.

А) Колико динара износи попуст?

Б) Колико кошта јакна са попустом?

13*** Додатни задатак
Напомена: После успешно решених задатака обично следи додатни задатак.
Овај задатак је награда за ваш труд који сте уложили учећи о разломцима и проценту!

Погледајте натписе на овим мајицама. На основу знања које сте стекли о разломцима и проценту одговорите зашто су ови натписи необични и шаљиви:

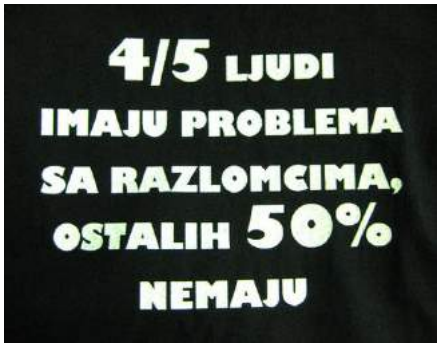

1. _____
2. _____

РЕШЕЊЕ:

1.а) изнад б) именилац в) дељење г) половину **2**. а) обојено 2 квадратића, б) обојено 2 квадратића в) обојен 1 квадратић г) обојено 3 квадратића **3**.1/2; 2/3; 3/4 **4**. 3/5= 6/10 **5**. а) > б) = в) < г) < **6.** На пример 12 сати и 15 минута**; 7.** б) **8**. а) 70 и 140 б) 40 и 240 в) 80 и 160 г) 110 и 440 **9**. 210 km **10.**760, 1520 и 3800 **11.** 3960 дин
12.а) 1197 дин. б) 2793 дин

I Т3.1. **ТЕМА 3: ПРИМЕНА БРОЈЕВА И БРОЈЕВНИХ ИЗРАЗА У РЕАЛНИМ СИТУАЦИЈАМА**

ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА

1. Погледајте слику и решите задатак:

Марија је купила 2 килограма паприка, 3 килограма кромпира и килограм тиквица. Колико новца јој је било потребно за ову куповину?

2. Радник за један сат заради 120 динара.

а) Колико новца радник може да заради ако у току дана ради 8 сати?

б) Колико новца радник може да заради за 5 радних дана?

3.

За куповину 50 килограма брескви одобрен је попуст од 10%. Колико динара износи попуст на ову куповину?

4. На две фудбалске утакмице било је укупно 12 000 гледалаца. Ако је на првој утакмици било 2 000 више гледалаца него на другој, одредите колико је гледалаца гледало прву, а колико другу утакмицу?

5. Марта је у парфимерији купила 4 производа чије су цене 250 динара, 370 динара, 630 динара и 440 динара. Колико је новца Марти било потребно за ову куповину?

а) Ако Марта у новчанику има ове новчанице, колико новца ће јој остати након куповине ова 4 производа?

6. Карта за концерт популарног певача кошта 850 динара.

а) Колико је новца потребно за 3 карте?

б) Ако је за куповину 3 карте одобрен попуст од 20%, колико ће коштати три карте?

7. Сукња кошта 2 400 динара. Ако попуст при куповини износи 1/8 од њене цене, колико новца је потребно за куповину ове сукње?

8. На основу слике направите задатак!

Годишња потрошња намирница по становнику		Србија	Европска унија
	месо	**43** килограма	**86** килограма
	млеко	**87** литара	**130** литара
	хлеб	**110** килограма	**35** килограма
	поврће	**169** килограма	**300** килограма

РЕШЕЊЕ: **1.** 305 дин. **2.** а) 960 дин; б) 4 800 дин; **3.** 475 дин. **4.** 7 000 и 5 000 гледалаца; **5.** 1 690 дин. а) 110 дин. **6.** а) 2550 дин б) 2 040 дин. **7.** 2100 дин.

I Т4.1. **ТЕМА 4: ОБЛИЦИ И ПРОСТОР**

ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ЗНАТЕ О ОБЛИЦИМА У РАВНИ И У ПРОСТОРУ

- квадрат
- правоугаоник
- обим
- површина

ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ

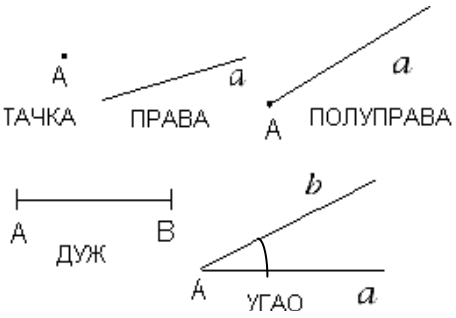

ГЕОМЕТРИЈСКА ТЕЛА

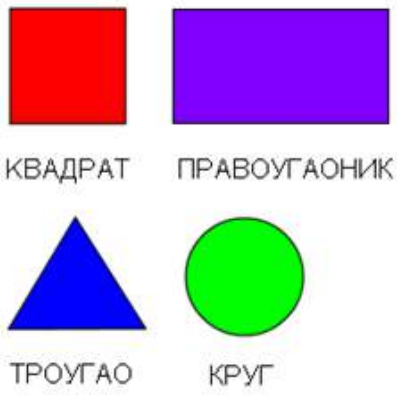

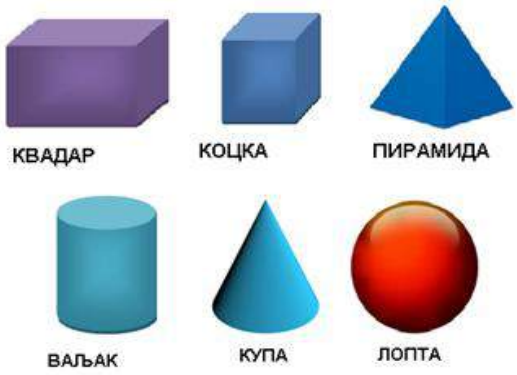

Квадрат је четвороугао код кога су сви углови прави и све странице једнаке.

Правоугаоник је четвороугао који има све углове праве и наспрамне странице једнаке.

	ОБИМ	**ПОВРШИНА**
ПРАВОУГАОНИК	**O = 2 · a + 2 · b** или **O = 2· (a + b)**	**P = a · b**
КВАДРАТ	**O = 4 · a**	**P = a · a**
ТРОУГАО	**O = a + b + c**	

Проверите шта знате о облицима у равни и у простору:

1. Испод слике напишите одговарајући број, као што је започето:

правоугаоник 1
квадрат 2
троугао 3
круг 4
коцка 5
квадар 6

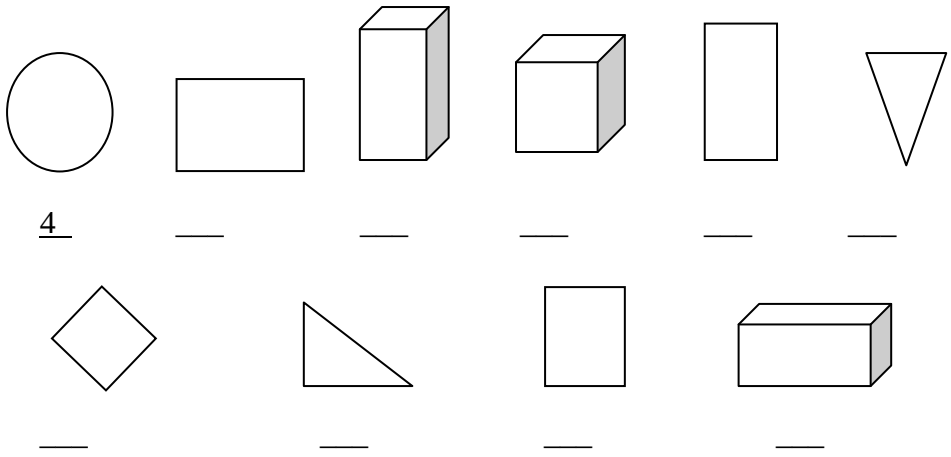

4 ___ ___ ___ ___ ___

___ ___ ___ ___

2. Разврстајте као што је започето:

ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ	ГЕОМЕТРИЈСКА ТЕЛА

угао
коцка
права
круг
правоугаоник
пирамида
купа
квадрат
квадар
ваљак
троугао

3. Израчунајте обим фигуре са слике:

а)

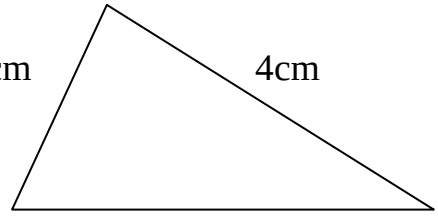

O =

б)

O =

4. Израчунајте:

а) обим квадрата чија је страница 5 cm.

б) обим правоугаоника чије су странице 7 cm и 4 cm.

5. На основу дате скице стана израчунајте колико је потребно метара квадратних подних простирки да би се прекрио под стана:

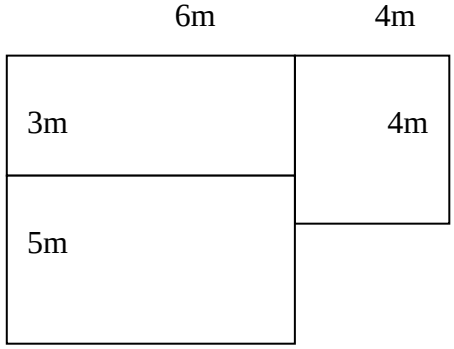

6. Колико боје треба да се обоји зид димензије 12 m и 3 m, ако се за 1 m^2 утроши 1 kg боје?

7. Двориште димензија 25 m и 12 m треба оградити жицом.

а) Колико метара жице је потребно да би се двориште оградило, ако се стављају три реда жице?

б) Ако метар жице кошта 80 динара, колико новца треба издвојити за куповину жице?

8. Колико плочица облика правоугаоника димензија 15 cm и 10 cm је потребно за поплочавање пода купатила димензија 4 m и 3 m?

*(1 m^2= 10 000 cm^2)

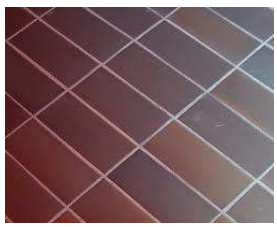

РЕШЕЊЕ: **1**. 4,1,6,5,1,3 други ред 2,3,2,6; **2**. Геометријске фигуре: угао, права, правоугаоник, круг, троугао и квадрат; Геометријска тела: коцка, пирамида, купа, квадар и ваљак; **3.** а) О= 11cm б) О= 12 cm; **4.** а) О= 20 cm б) О=22 cm **5.** 64 m^2 **6.** 36 kg; **7.** а) 900 m^2 б) 24 000 дин; **8.** 800 плочица;

I Т5.1. **ТЕМА 5: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ**

- мерење
- јединица мере
- дужина
- маса
- запремина
- површина
- време
- новац

ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ЗНАТЕ О МЕРЕЊУ И МЕРАМА:

Да би прецизно измерили одређене димензије или количину уведене су стандардизоване јединице:

ДУЖИНА

КИЛОМЕТАР (km)
МЕТАР (m)
ДЕЦИМЕТАР (dm)
ЦЕНТИМЕТАР (cm)
МИЛИМЕТАР (mm)

МАСА

ТОНА (km)
КИЛОГРАМ (m)
ГРАМ (dm)

ЗАПРЕМИНА ТЕЧНОСТИ

ХЕКТОЛИТАР (hl)
ЛИТАР (l)
ДЕЦИЛИТАР (dl)
ЦЕНТИЛИТАР (cl)
МИЛИЛИТАР (ml)

ПОВРШИНА

КВАДРАТНИ КИЛОМЕТАР (km^2)
КВАДРАТНИ МЕТАР (m^2)
КВАДРАТНИ ДЕЦИМЕТАР (dm^2)
КВАДРАТНИ ЦЕНТИМЕТАР (cm^2)
КВАДРАТНИ МИЛИМЕТАР (mm^2)

ВРЕМЕ

ВЕК, ДЕЦЕНИЈА, ГОДИНА
МЕСЕЦ, СЕДМИЦА
ДАН
ЧАС
МИНУТ
СЕКУНД (s)

НОВАЦ

ДИНАР
ПАРА

Проверите шта знате о јединицама за мерење:

1. Повежите правилно:

метар	запремина
литар	маса
тона	време
квадратни метар	дужина
минут	новац
	површина

2. Допуните:

Основна јединица за мерење:

а) дужине је_____

б) масе је_____

в) запремине течности је_____

г) времена је_____

3. Попуните празна поља у табели тако што ћете уписати одговарајућу мерну јединицу:

	Мерни број	Мерна јединица
Површина једног тепиха	12	
Аеродром Лађевци је удаљен од Чачка	35	
Маса једне поморанџе	130	
Трајање путовања аутобусом од Ниша до Лесковца	55	
Количина бензина у резервоару аутомобила	50	

4. Флашица сирупа има запремину 10 cl. Пацијент је попио једну дозу од 5 ml. Колика је запремина сирупа који је остао у флашици?

5. Тегови приказани на слици имају масу од: $\frac{1}{2}$ kg, 100 g, 50 g, 10 g, 10 g, 10 g и 5 g

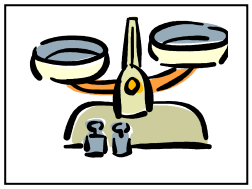

Како можете помоћу датих тегова измерити:

а) 650 kg кекса
б) 125 g кафе
в) 15 g бибера?

6. Возач комбија је прешао пут од 1200 km. Колико литара горива је потрошио, ако му је за сваких 100 km било потребно 14 *l* ?

7. Који временски период је најдужи?
Заокружите слово испред тачног одговора.

а) четвртина године
б) 100 дана
в) 10 недеља
г) три месеца

8. Путник је кренуо из Београда у 8 часова и 20 минута. До Чачка треба да путује 2 сата и 35 минута. У колико часова ће путник стићи у Чачак?

9. Сандра је купила шналу за 400 динара. Продавцу је дала новчаницу од 1 000 динара. Продавац јој је вратио кусур користећи најмањи број новчаница. Колико је новчаница Сандра добила?
Заокружите слово испред тачног одговора.

а) 1 новчаницу
б) 2 новчанице
в) 3 новчанице
г) 4 новчанице

10. Туриста је за новогодишње празнике планирао путовање у Фиренцу. Пут и боравак коштају 350 евра и плаћају се у седам једнаких рата. Колики износ туриста треба да уплати у динарима за прву рату, ако на дан уплате 1 евро вреди 102 динара?

РЕШЕЊЕ: **1.** метар→дужина; литар→запремина; тона→маса; квадратни метар→површина; минут→време **2.** метар, килограм, литар и секунд **3.** m^2; km; g; мин.; *l* ; **4.** 95 ml; **5.**) ½ kg +100 g+50 б) 100 g+10 g+10 g+5 g в) 10 g+5 g **6.** 168 *l* **7.** 100 дана **8.** Стићи ће у 10 сати и 55 минута. **9.** 2 новчанице (500 динара + 100 динара) **10.** 5100 динара.

ТЕМА 6: ПРИМЕНА МЕРА У ЈЕДНОСТАВНИМ СИТУАЦИЈАМА

I Т6.1.

ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА

1. Ана је купила пола килограма јагода и килограм трешања. Ако килограм јагода кошта 180 динара, а килограм трешања 190 динара, колико Ана треба да плати воће које је купила?

2. Цене прашка за прање веша су: 3 kg = 450 динара
12 kg = 1320 динара

Колику уштеду остварује купац куповином већег паковања?

3. Бака је скувала 18 *l* сока од малина. Сок је сипала у 15 флаша од 1 *l*, а остатак сока у флаше од пола литра. Колико флаша од пола литра јој је потребно?

Баки је потребно ___ флаша од пола литра.

4. Путник је кренуо из Београда у 8 часова и 20 минута. Колико времена је провео у путу до Чачка, ако је у Чачак стигао у 11 часова и 35 минута?

5. Цена 1 m^2 ламината је 890 динара. Колико новца је потребно за куповину ламината којим би се покрио под просторије чија је дужина 8 m, а ширина 6 m?

6. Пажљиво погледајте календар и распоред Дејанових активности у њему, а затим одговорите на питања или допуните реченице:

MAJ						**2013**
Понедељак	**Уторак**	**Среда**	**Четвртак**	**Петак**	**Субота**	**Недеља**
		1	**2**	**3**	**4** фудбал	**5**
6 +Ђурђевдан	**7**	**8**	**9**	**10**	**11** фудбал	**12**
13	**14**	**15**	**16** Регистрација кола	**17**	**18** фудбал	**19**
20	**21**	**22** Утакмица	**23**	**24**	**25** фудбал	**26** Сањин рођендан
27	**28** Контролни преглед код зубара	**29**	**30**	**31**		

1) На слици је дат календар за _____месец _____године.
2) Овај месец има _____ дан.
3) Који дан у недељи (седмици) је 12. мај? _____
4) Шта Дејан треба да уради 28. маја? _____
5) Дејан прима плату сваке треће среде у месецу. Ког датума ће примити плату за овај месец?___
6) Ког датума Дејан слави крсну славу?_____
7) Којим даном Дејан иде на фудбал? _____
8) Ког дана иде на рођендан код Сање?_____
9) Ког датума треба да региструје кола?_____
10) Када Дејан игра важну утакмицу?_____

*Додатни задатак : Направите план ваших активности за наредни месец!

РЕШЕЊЕ: **1.** 280 дин.**2.** 480 дин **3.** 6 флаша од пола литра **4.** 3 сата и 15 минута **5.** 42720 дин **6.** 1) мај 2013; 2) 31 дан; 3) недеља; 4) да оде код зубара; 5) 15. маја; 6) 6. маја; 7) суботом; 8) у недељу 26. маја; 9) у четвртак 16. маја; 10) у среду 22. маја;;

ТЕМА 7: ОБРАДА ПОДАТАКА

I Т7.1.

ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ЗНАТЕ О ОБРАДИ ПОДАТАКА

- податак
- графикон
- табела
- обрада података

Живимо у информационом добу, где су различити подаци често представљени у облику графикона. Постоји више различитих начина за приказивање података, али се најчешће користе следећи:

Раст производње у једној фабрици:

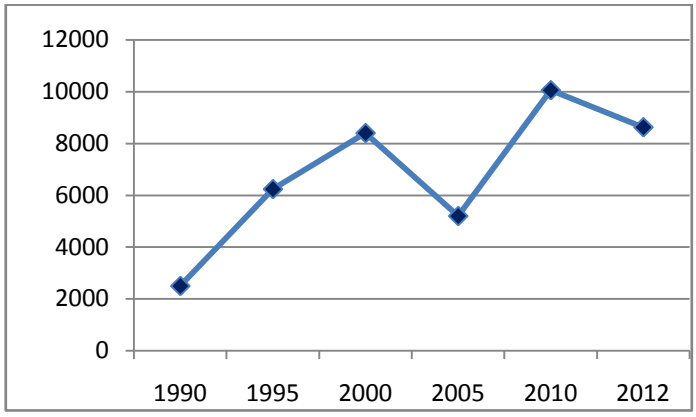

Употреба мобилног телефона:

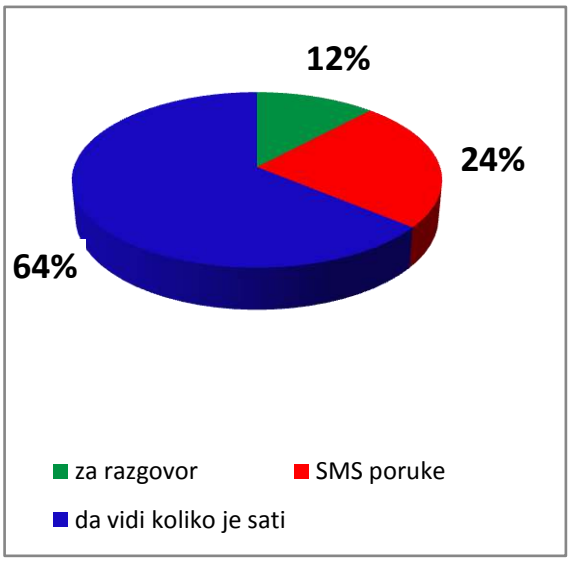

Освојени број бодова на такмичењу :

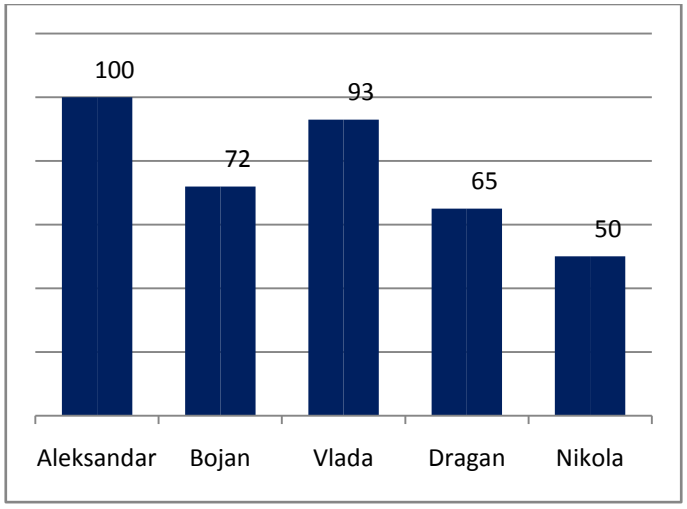

Графикони на једноставан начин истичу податке и омогућавају да се лакше, очигледније и брже пореде одређене величине.

1. Данијела ради у болници. У табели је приказано њено радно време по данима за ову недељу (обојена поља).

Дан	Радно време		
	7:00-15:00	15:00-23.00	23:00-07:00
Понедељак			
Уторак			
Среда			
Четвртак			
Петак			

Допуните реченице:
Данијела понедељком ради
од _____часова до _____часова, а
петком од _____ до _____часова.

Данијела у _____ има слободан дан.

2. Следећи графикон приказује учесталост пушења становништва у Србији према полу.

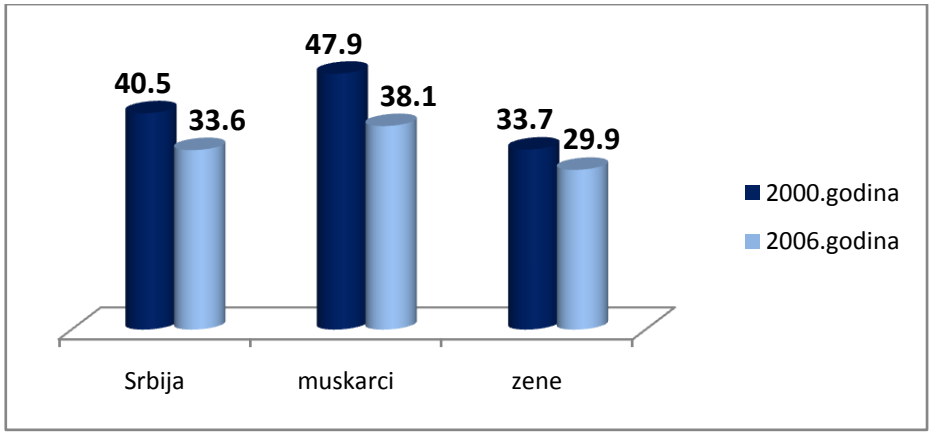

Шта све можете да сазнате читајући информације са овог графикона?
Напишите неколико тврдњи:

1)_____
2)_____
3)_____

3. Векна хлеба кошта 55 динара. Цена хлеба се формира на следећи начин:

Пољопривредник	12 динара
Млинар	6 динара
Превоз	2 динара
Пекар	18 динара
Трговац	17 динара

Дате податке представите графички. Одаберите врсту графикона како би приказани подаци били што прегледнији.

ОСНОВНЕ ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

ОБЛАСТ 1: ОДГОВОРНО ЖИВЉЕЊЕ

I О1.Т1.1

Упитник

Упутство: Попуните упитник тако што ћете у колони 1 знаком + означити све тврдње које су по Вашем мишљењу битне за здравље. У колони 2, од тих тврдњи издвојите 6 за које мислите да су најзначајније, а у колони 3 те најзначајније тврдње рангирајте од 1 до 6 (1-најмање значајна, 6- највише значајна).

Р бр.	Тврдња	Колона 1	Колона 2	Колона 3
1	Задовољство да се буде са породицом			
2	Доживети старост			
3	Осећати се срећним			
4	Имати посао			
5	Врло ретко узимати лекове			
6	Имати идеалну тежину за своју висину			
7	Редовно вежбати, рекреирати се			
8	Имати унутрашњи мир			
9	Не пушити			
10	Немати било коју озбиљну болест			
11	Не преувеличавати проблеме			
12	Бити способан да се адаптираш на велике промене у животу			
13	Не пити уопште или бити веома умерен у томе			
14	Уживати у учењу, у послу			
15	Осећати да сви делови тела добро функционишу			
16	Хранити се правилно			
17	Имати добре пријатеље и неговати добре односе са људима			

I О1.Т1.2.

Ризикометар

Сваку тврдњу оцените оцену од 1 до 3 по степену опасности (1- најмање опасно, 3- најопасније)

Оцена	Тврдња
	Пити превише
	Вожња под утицајем алкохола
	Пливање под утицајем алкохола
	Сексуални однос без употребе кондома
	Користити лепак
	Дрогирање истим шприцем
	Пушење
	Забава, игра са пиштољима или експлозивом
	Туча
	Вожња мотором без кациге
	Невезивање појаса у колима
	Пливати сам

Карактеристике здраве и дисфункционалне породице

I O1.T2.1.

Здрава породица	Дисфункционална породица
✓ Јасне границе међу генерацијама, породице према спољњој средини и између деце и родитеља ✓ Прихватају се и у уважавају индивидуалне разлике између чланова породице ✓ Постављене су јасне границе у односима према породицама порекла ✓ Комуникација је јасна, а неслагање се отворено испољава ✓ Развијена вештина договарања ✓ У односима преовладава радост и топлина, хумор је присутан ✓ Правила и ред су свима познати, стабилни али не крути ✓ Родитељи имају заједничке ставове у васпитању деце ✓ Адекватно реаговање на одрастање и осамостаљивање деце, губитке и смрт блиских особа ✓ Вредности у породици су у складу са вредностима у друштвеној средини	▪ Поремећене границе између родитеља и деце ▪ Хаотична организација породичног живота ▪ Нејасне комуникације и одсуство вештине договарања ▪ Неприхватање деце као одраслих и самосталних људи ▪ Недостатак заједништва, сагласности по битним питањима, емоционална неповезаност ▪ Недостатак подршке, солидарности и сарадње, превласт негативних осећања ▪ Присутни савези двоје против трећег ▪ Моћ у породици је неадекватно расподељена

I O1.T3.1.

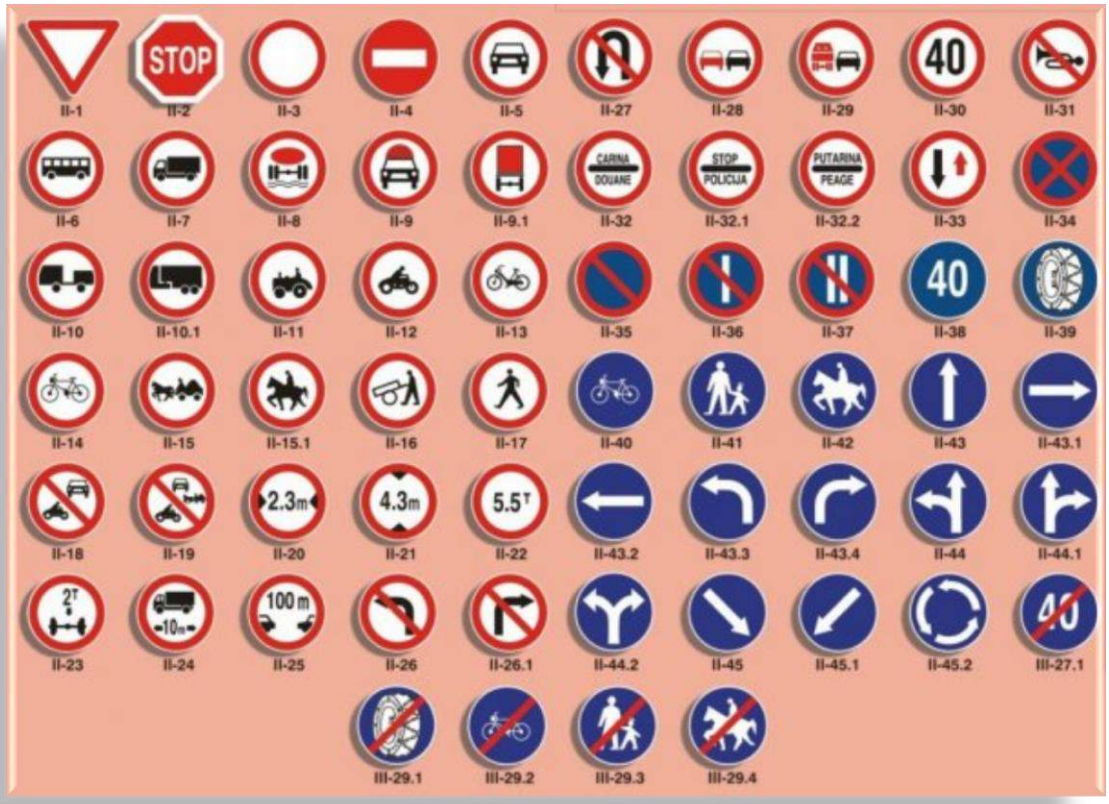
II-1
STOP
II-2
II-3
II-4
II-5
II-27
II-28
II-29
40
II-30
II-31
II-6
II-7
II-8
II-9
II-9.1
CARINA DOUANE
II-32
STOP POLICIJA
II-32.1
PUTARINA PEAGE
II-32.2
II-33
II-34
II-10
II-10.1
II-11
II-12
II-13
II-35
II-36
II-37
40
II-38
II-39
II-14
II-15
II-15.1
II-16
II-17
II-40
II-41
II-42
II-43
II-43.1
II-18
II-19
2.3m
II-20
4.3m
II-21
5.5T
II-22
II-43.2
II-43.3
II-43.4
II-44
II-44.1
2T
II-23
10m
II-24
100 m
II-25
II-26
II-26.1
II-44.2
II-45
II-45.1
II-45.2
III-27.1
III-29.1
III-29.2
III-29.3
III-29.4

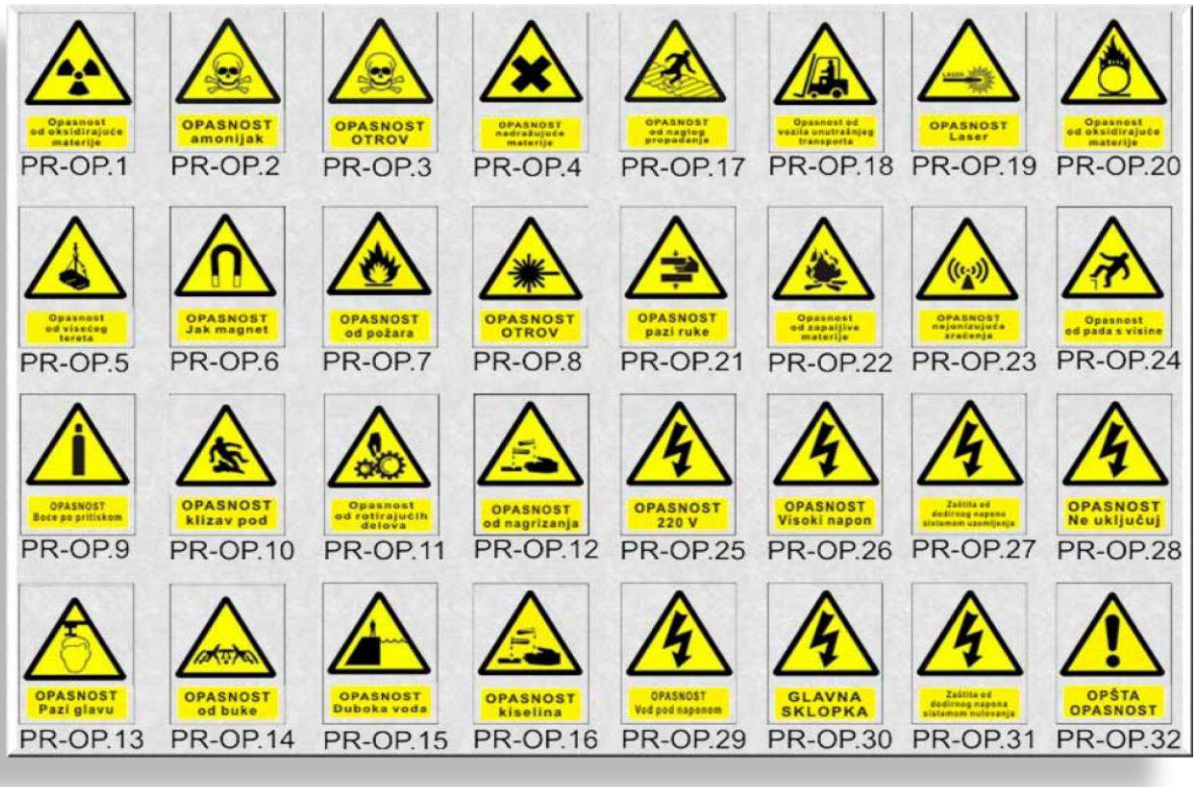
Opasnost od oksidirajuće materije
PR-OP.1
OPASNOST amonijak
PR-OP.2
OPASNOST OTROV
PR-OP.3
OPASNOST nadražujuće materije
PR-OP.4
OPASNOST od nagleg propadanja
PR-OP.17
Opasnost od vozila unutrašnjeg transporta
PR-OP.18
OPASNOST Laser
PR-OP.19
Opasnost od oksidirajuće materije
PR-OP.20
Opasnost od viseceg tereta
PR-OP.5
OPASNOST Jak magnet
PR-OP.6
OPASNOST od požara
PR-OP.7
OPASNOST OTROV
PR-OP.8
OPASNOST pazi ruke
PR-OP.21
Opasnost od zapaljive materije
PR-OP.22
OPASNOST najonizujuća zračenja
PR-OP.23
Opasnost od pada s visine
PR-OP.24
OPASNOST Boce po pritiskom
PR-OP.9
OPASNOST klizav pod
PR-OP.10
Opasnost od rotirajućih delova
PR-OP.11
OPASNOST od nagrizanja
PR-OP.12
OPASNOST 220 V
PR-OP.25
OPASNOST Visoki napon
PR-OP.26
Zaštita od dodirnog napona sistemom uzemljenja
PR-OP.27
OPASNOST Ne uključuj
PR-OP.28
OPASNOST Pazi glavu
PR-OP.13
OPASNOST od buke
PR-OP.14
OPASNOST Duboka voda
PR-OP.15
OPASNOST kiselina
PR-OP.16
OPASNOST Vod pod naponom
PR-OP.29
GLAVNA SKLOPKA
PR-OP.30
Zaštita od dodirnog napona sistemom nulovanja
PR-OP.31
OPŠTA OPASNOST
PR-OP.32

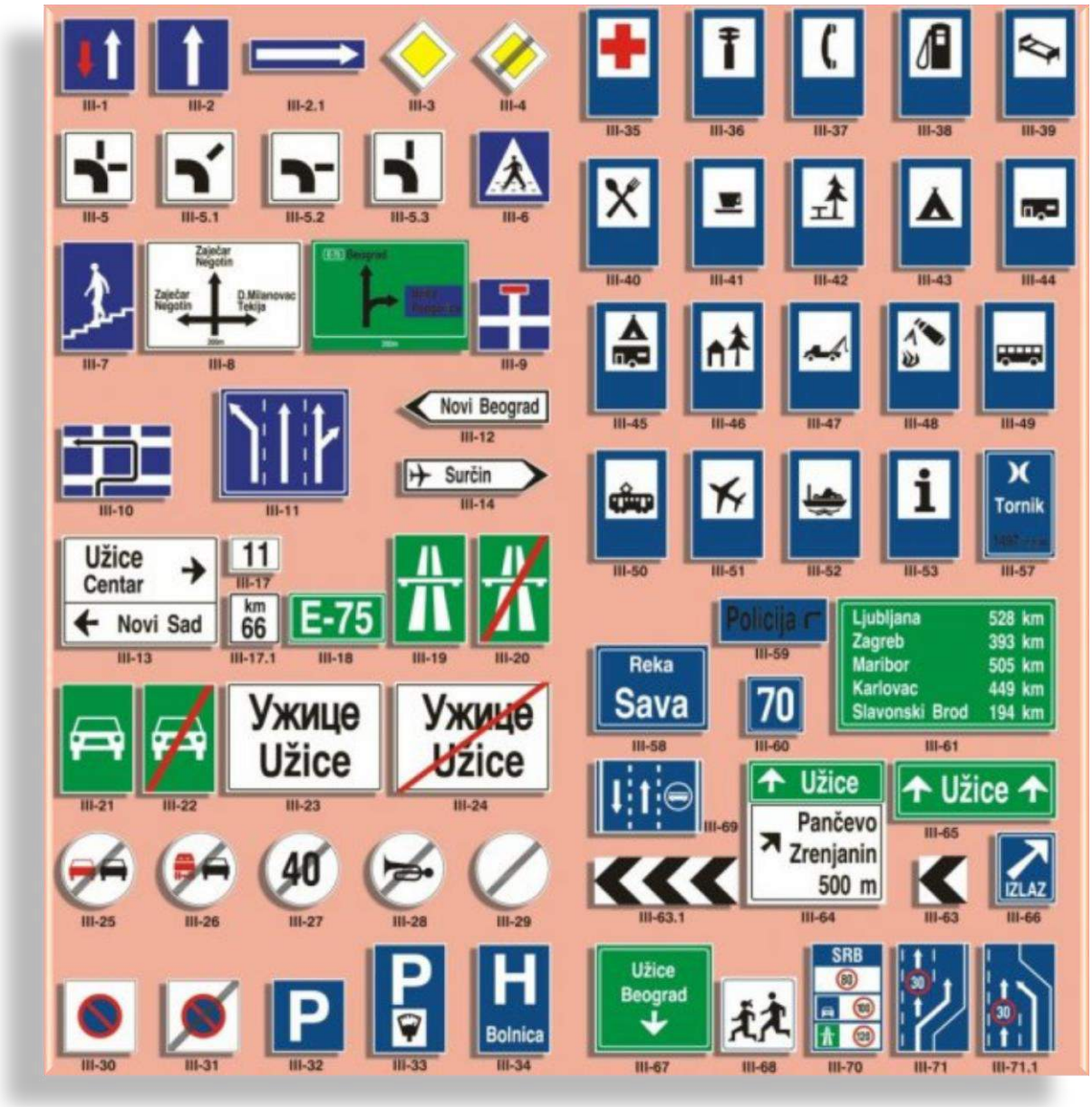
III-1
III-2
III-2.1
III-3
III-4
III-5
III-5.1
III-5.2
III-5.3
III-6
III-7
III-8
III-9
III-10
III-11
Novi Beograd
III-12
Surčin
III-14
Užice Centar
Novi Sad
III-13
11
III-17
km 66
III-17.1
E-75
III-18
III-19
III-20
III-21
III-22
Ужице Užice
III-23
Ужице Užice
III-24
III-25
III-26
40
III-27
III-28
III-29
III-30
III-31
P
III-32
P
III-33
H
Bolnica
III-34
III-35
III-36
III-37
III-38
III-39
III-40
III-41
III-42
III-43
III-44
III-45
III-46
III-47
III-48
III-49
III-50
III-51
III-52
III-53
Tornik
III-57
Policija
III-59
Reka Sava
III-58
70
III-60
Ljubljana 528 km
Zagreb 393 km
Maribor 505 km
Karlovac 449 km
Slavonski Brod 194 km
III-61
III-69
Užice
Pančevo
Zrenjanin
500 m
III-64
Užice
III-65
III-63.1
III-63
IZLAZ
III-66
Užice
Beograd
III-67
III-68
SRB
III-70
III-71
III-71.1

Прва помоћ
WC
WC
WC
Гардероба
Канта за смеће
Не бацај отпад
Особни лифт
Вода за пиће
Пожарна врата
Кухиња
Теретни лифт
Место за пушење
Степенице
Соба за састанке
Чекаоница

I О1.Т3.2.

Сналажење на мапи града
1. Допутовали сте аутобусом у Београд. Стигли сте на главну аутобуску станицу која се налази у непосредној близини железничке станице. Треба да стигнете до Војно-медицинске академије која се налази у Црнотравској улици. Треба да користите градски превоз. Којим путем ћете ићи? 2. Дошли сте у посету пријатељима који живе у улици Николе Ђурковића. Треба да посетите пријатеље који живе у улици Јурија Гагарина, одмах поред кинеског тржног центра. Имате прилику да идете колима, јер су вам пријатељи оставили кола на располагању. 3. Допутовали сте у Београд и стигли на главну железничку станицу. Смештени сте у хотелу "Ројал", у близини Калемегдана. Како бисте стигли пешке а како користећи градски превоз? 4. Управо је завршена утакмица на Стадиону "Црвене Звезде", на општини Савски венац. Треба да одете на Аду Циганлију. Кола сте паркирали у улици Јове Илића. Како ћете доћи до кола, а потом до жељеног места?

I О1.Т3.3.

Читање графикона

1. Треба да путујете 23.12. и интересује каква је временска прогноза за тај дан. Имате месечну, дугорочну прогнозу. Какво ће време бити?

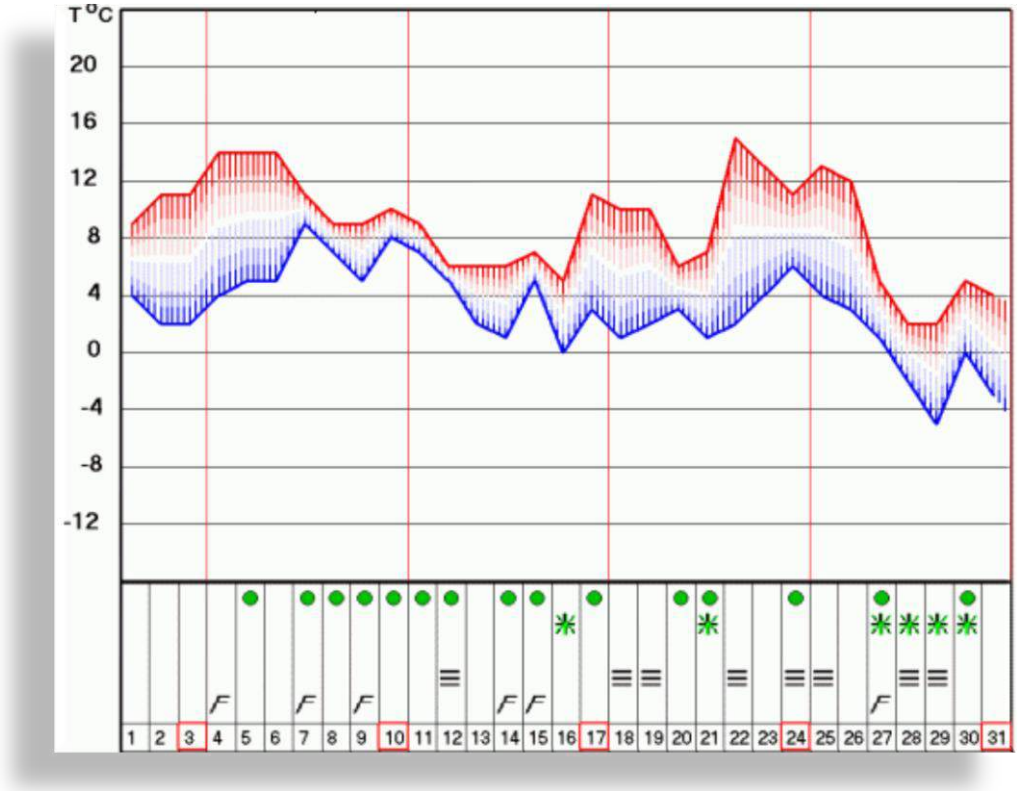

2. Рађено је истраживање о популарности певача у 2006. години. Како ћете рангирати певаче на основу следећих резултата истраживања?

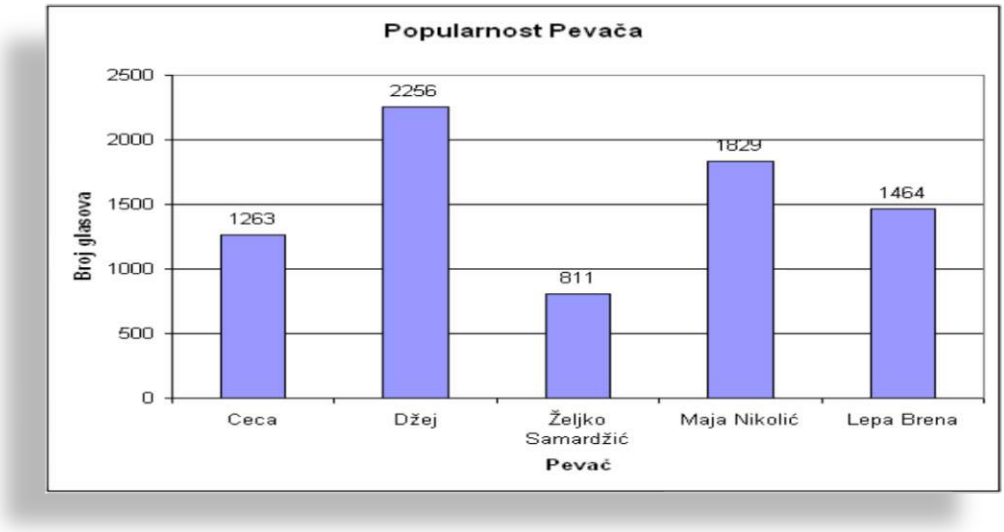

3. Изашли су резултати анкете о најгледанијим домаћим филмовима протекле три године. Како тумачите ове резултате?

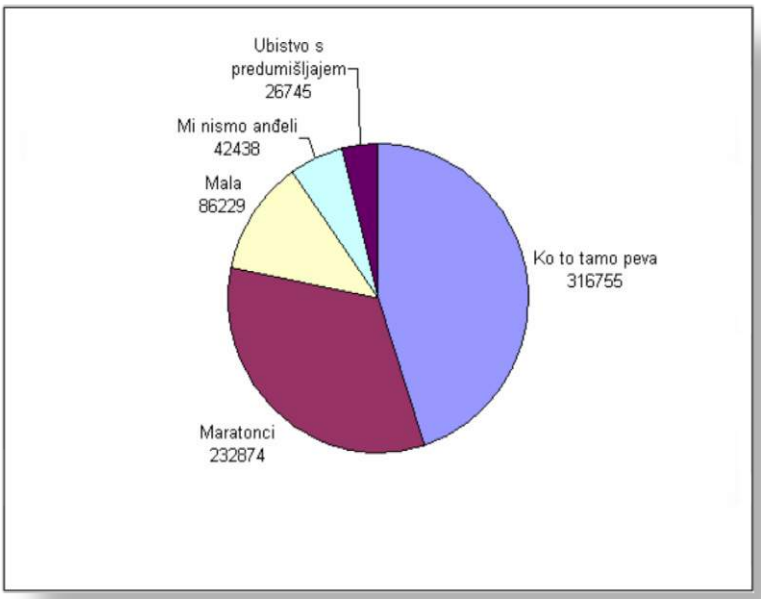

I О1.Т3.4.

Проблемске ситуације – вежба за тражење информација
1. Желели бисте да гледате филм: “Ми нисмо анђели 3”. Не знате где се даје, нити у које време. Како ћете сазнати?
2. Планирате да за викенд посетите пријатеља који живи у Нишу. Ниакада нисте били тамо. Не знате ни да ли је боље да идете аутобусом или возом. Хтели бисте да прођете што јефтиније у путу како би Вам остало више новца за провод. Такође, желите да стигнете у петак увече, до осам сати, како бисте исто вече могли да изађете. Шта све треба да сазнате и како да прикупите потребне информације?
3. У суботу увече биће емитована додела Оскара. Веома Вас интересује да то погледате, али не знате када и где ће бити пренос. Како ћете то сазнати?
4. Треба да дочекате друга који стиже авионом из Тивта, али не знате у колико сати. Рекао Вам је да креће око десет сати пре подне, али не и када стиже. Нисте га питали за тачно време доласка, јер желите да га изненадите. Треба да одете на аеродром аутобусом, али не знате који аутобус иде до аеродрома. Како ћете сазнати све што је потребно да бисте могли да приредите изненађење најбољем другу?
5. На железничкој станици сте и чекате воз за Бар. Кренули сте на море. Воз је требало да буде постављен на шестом колосеку, али га нема. Како можете да откријете о чему се ради, како бисте сазнали када и са ког перона ће Ваш воз кренути?
6. Треба да купите нови телевизор, али немате времена да шетате по граду, разгледате и поредите цене. Како можете да сазнате где се продају јефтинији телевизори, а да не идете од продавнице до продавнице?
7. Треба да одете у Дом здравља код лекара, али не знате када Ваш лекар ради. Како можете да проверите у које време га можете пронаћи?
8. Вашем пријатељу који не живи у граду је истекла лична карта. Замолио Вас је да проверите шта му је све потребно како би извадио нову личну карту. На који начин ћете сазнати шта му све треба како бисте му јавили на време?
9. Желите да прочитате једну књигу, али та књига је јако стара и нисте сигурни да ћете је наћи у продаји. Како ћете проверити да ли се још продаје и шта ћеш урадити ако не можете да је купите?
10. Чули сте да ће у граду бити изложба меда, али не знате када и где. Шта ћете предузети да Вам такав догађај не промакне?

ОБЛАСТ 2: ГРАЂАНСКО ОБРАЗОВАЊЕ

I O2.T1.1. **Лична документа**

Прва лична карта

- Обавезно присуство подносиоца захтева и једног родитеља
- Образац за личну карту
- Уплата за личну карту
- 2 фотографије (не старије од 6 месеци)
- Извод из књиге рођених
- Уверење о држављанству
- За лица која касне са подношењем захтева више од 3 месеца, потврда о редовном школовању или изјава 2 сведока: где су живели од пунолетства до данас и зашто касне са подношењем захтева
- За лица која касне са подношењем захтева више од 3 месеца,потврда о редовном школовању или изјава 2 сведока: где су живели од пунолетства до данас и зашто касне са подношењем захтева

Замена истекле личне карте

- 2 фотографије не старије од 6 месеци
- Образац за личну карту
- Уплата за личну карту
- За лица која касне са подношењем захтева више од 3 месеца, потврда радне организације од када су у радном односу или изјава 2 сведока: где су живели од истека личне карте до данас и зашто касне са подношењем захтева
- Лица која су накнадно примљена у држављанство СРЈ , а била су држављани бивших република СФРЈ, морају поднети на увид уверење о држављанству СРЈ

Дупликат изгубљене, украдене или оштећене личне карте

- 2 фотографије не старије од 6 месеци
- Образац за личну карту
- Уплата за личну карту
- Путна исправа или возачка дозвола (ако је има)
- Лица која су накнадно примљена у држављанство СРЈ, а била су држављани бивших република СФРЈ, морају поднети на увид уверење о држављанству СРЈ

Промена презимена/ имена

- 2 фотографије не старије од 6 месеци
- Образац за личну карту
- Уплата за личну карту
- Образац за пријаву
- Уплата за пријаву
  Ако се промена врши на основу венчања: Извод из књиге венчаних не старији од 6 месеци. Ако се промена врши на основу решења општинских органа: Правоснажно решење и нов извод из књиге рођених кроз који је спроведена промена
- Лица која су накнадно примљена у држављанство СРЈ, а била су држављани бивших република СФРЈ морају поднети на увид уверење о држављанству СРЈ

Издавање личне карте за лица која бораве у иностранству

За прву личну карту, замену пластифициране личне и замену истекле личне карте за лица која не поседују важећу путну исправу СРЈ, потребно је:

- 2 фотографије не старије од 6 месеци
- Образац за личну карту
- Уплата за личну карту
- Образац за пријаву
- Уплата за пријаву
- Дупликат пријаве стана (Љермонтова 12а)
- Извод из књиге рођених
- Уверење о држављанству
- Путна исправа
- За прву пријаву и промену адресе уговор од стана и лична карта власника
- За лица рођена у иностранству и лица која су малолетна отишла у иностранство основни подаци о родитељима - аутобиографије, личне карте, изводе из књиге рођених, уверења о држављанству и путне исправе
- Сва наведена документа копирати, оригинале приложити на увид

Пријава пребивалишта за лица која долазе из другог града

- Образац за пријаву
- Уплата за пријаву
- Одјава не старија од 8 дана
- Уговор од стана и лична карта власника

Одјава пребивалишта

- Образац за одјаву
- Уплата за одјаву

Промена адресе

- Образац за пријаву
- Уплата за пријаву
- Уговор од стана и лична карта власника

Пасош

Вађење пасоша

- захтев за вађење пасоша
- уверење о држављанству не старије од 6 месеци
- важећа лична карта
- стару путну исправу, уколико је поседује
- две фотографије
- две уплатнице, једна од 450, друга 190 динара
- захтев се подноси лично
- мушкарци до 27. године војну књижицу на увид.

Регистрација возила

Прва регистрација возила

- Оригинал рачун
- Царинска декларација
- Потврда о царињену
- Оверена изјава о околностима доласка возила у земљу, односно шта је са иностраним таблицама
- Потврда о плаћеном порезу на промет
- 2 регистрациона листа са обављеним техничким прегледом (откуцана)
- Полиса осигурања и уплата за полису

Уплате

1. Административна такса
2. Комунална такса
3. Накнада за јавне путеве
4. Накнада за саобраћајну дозволу
5. Накнада за табле
6. Такса пореза на употребу моторних возила

Одјава возила

- 2 попуњена рег. листа (писаћом машином или штампачем)
- регистарске таблице и важећа лична карта
- уплатница од 50 динара
- уколико је лице купац, доставља купопродајни уговор са уплаћеним порезом, а ако је лице овлашћено, овлашћење
- ако лице не поседује таблице, потврду о одузетим или несталим рег. таблицама

За промену техничких података о возилу у време важења регистрације потребно је:

- 2 попуњена регистрациона листа са овереним променама техничких података и констатацијом промене (откуцана),
- порекло промењеног дела,
- лична карта,
- полиса осигурања.

Уплате

1. Саобраћајна дозвола
2. Административна такса

За продужење регистрације потребно је:

- 2 попуњена регистрациона листа са овереним техничким прегледом (откуцана)
- полиса осигурања и уплатница за полису
- за физичка лица: лична карта
- за правна лица: потврда привредног суда или извод из судског регистра не старији од 18.06.1995. и овлашћење са деловодним бројем

Уплате

- Порез на употребу моторних возила
- Административна такса
- Такса јавних путева
- Комунална такса

У случају попуњености дозволе или истека трајања регистрације дуже од 30 дана потребна је уплата за саобраћајну дозволу

За промену власника у периоду важења регистрације потребно је:

- полиса осигурања,
- купопродајни уговор са плаћеним порезом,
- 2 попуњена регистрациона листа (откуцана),
- лична карта.

Уплате

1. Саобраћајна дозвола
2. Административна такса
   Напомена: Ако је претходна регистрација извршена на другом регистрационом подручју СРЈ, потребно је одјавити возило и извршити уплату за саобраћајне табле.

ПРЕДМЕТ: Захтев за издавање извода из матичне књиге венчаних

Потребни подаци су:

1. за мужа
- Презиме и име
- Дан, месец и година рођења
- Место рођења
- Презиме и име оца
- Презиме, име и девојачко презиме мајке
- Административна такса

2. за жену
- Презиме, име и девојачко презиме
- Рођена (дан, месец и година рођења)
- Место рођења
- Име оца
- Име мајке
- Дан, месец, година и место закључења брака
- Административна такса

ПРЕДМЕТ: Захтев матичару за давање изјаве на записник за промену презимена и враћање на рођено презиме у року од 2 месеца

Уз захтев се прилаже:

- извод из матичне књиге рођених (оригинал не старији од 6 месеци),
- извод из матичне књиге венчаних (оригинал не старији од 6 месеци),
- пресуда о разводу брака са клаузулом правоснажности,
- уверење о држављанству (не старије од 6 месеци),
- фотокопија личне карте,
- административна такса.

ПРЕДМЕТ: Захтев за издавање уверења о држављанству

Потребни подаци су:

- презиме и име,
- дан, месец и година рођења (ЈМБГ),
- место рођења,
- презиме и име оца,
- презиме и име мајке и девојачко презиме мајке,
- административна такса.

ПРЕДМЕТ: Захтев за промену личног имена

Уз захтев се прилаже:

- извод из матичне књиге рођених, (оригинал до 6 месеци),
- извод из матичне књиге венчаних, (оригинал до 6 месеци),
- уверење о држављанству, (оригинал до 6 месеци),
- уверење о пребивалишту (Градски СУП, Љермонтова бр. 12/а),
- уверење да се не води истрага, V Општински суд, Савска бр. 17
- уверење за мушкарце, (Војни одељак Чукарица, Шумадијски трг бр. 2),
- уверење да ли је порески обвезник, (Пореска управа- Филијала Чукарица, Љешка бр. 11),
- правоснажна пресуда о разводу брака, са клаузулом правоснажности и
- административна такса.

ПРЕДМЕТ: Захтев за заказивање и обављање венчања

Уз захтев се прилаже:

1. ако је младенцима први брак
- Извод из матичне књиге рођених (оригинали не старији од 6 месеци)
- Уверење о држављанству (не старије од 6 месеци)
- Важећа лична карта
- Административна такса

2. ако је младенцима други брак
- Извод из матичне књиге рођених (оригинали не старији од 6 месеци)
- Уверење о држављанству (не старији од 6 месеци)
- Важећа лична карта
- Венчани лист из предходног брака
- Пресуда о разводу брака са клаузулом правоснажности или извод из матичне књиге умрлих ако је предходни брак престао смрћу брачног друга
- Административна такса

3. ако су младенци малолетни
- Извод из матичне књиге рођених (оригинали не старији од 6 месеци)
- Уверење о држављанству (не старије од 6 месеци)
- Важећа лична карта
- Решење надлежног Суда којим се одобрава закључење брака пре пунолетства
- Административна такса

ПРЕДМЕТ: Захтев за накнадни упис у матичне књиге

Уз захтев се прилаже:

- извод из матичне књиге рођених, (оригинал до 6 месеци),
- извод из матичне књиге венчаних, (оригинал до 6 месеци),
- уверење о држављанству, (оригинал до 6 месеци),
- уверење о пребивалишту (Градски СУП-а Љермонтова бр. 12/а),
- фотокопија личне карте,
- војна исправа (и сваки други доказ о идентитету)
- административна такса.

ПРЕДМЕТ: Захтев за накнадни упис података о држављанству

Уз захтев се прилаже:

- извод из матичне књиге рођених, (или оверену фотокопију),
- уверење да није уписан-а у књигу држављана у месту свог рођења,
- извод из матичне књиге венчаних, (за лица у браку),
- уверење да није уписан-а у књигу држављана по месту свог становања у периоду од 28.05.1945. године до 01.01.1965. године,
- уверење да није уписан-а у књигу држављана у местима у којима су његови родитељи уписани у књигу држављана,
- уверење да није уписан-а у књигу држављана у месту пребивалишта својих родитеља у време рођења,
- уверење о држављанству за своје родитеље,
- личну карту, односно пасош (оверена фотокопија),
- уверење, односно потврду о пребивалишту или пријаву стана (оверена фотокопија),
- административна такса.

За малолетно дете захтев подноси један од родитеља или старатеља и наводи за себе следеће податке: Име и презиме, место становања, улица и број, регистарски број личне карте и ко је издао личну карту

ПРЕДМЕТ: Захтев за упис-брисање, исправке у бирачки списак

Уз захтев се прилаже:

- лична карта или сваки други доказ о пребивалишту (фотокопија),
- уверење о држављанству,
- извод из МКР, МКВ, МКУ и сваки други доказ о промени личног податка из матичних књига,

За упис расељених лица са КиМ, прилаже се:

- легитимација расељеног лица,
- лична карта са Косова и Метохије,
- зелени картон као доказ о боравишту.

ПРЕДМЕТ: Захтев за издавање извода из матичне књиге рођених

Потребни подаци су:

- презиме и име,
- дан, месец и година рођења,
- место рођења,
- презиме и име оца,
- презиме и име и девојачко презиме мајке,
- за лице рођено пре 1946. године навести цркву где је крштено,
- административна такса.

ОБЛАСТ 3: ПРЕДУЗЕТНИШТВО

I О3.Т1.1. **Листа обавеза за сутра**

Рб.	Назив и опис обавезе	Приоритет	Обављено да/не	Напомена

I О3.Т1.2. **Којим путем ићи**

Савети како треба одговарати на питања:
- Будите реални код описивања Ваших јаких и слабих страна и упишите оно што јесте, не оно што прижељкујете
- На постављена питања одговарајте јасно и конкретно и настојте да Ваши одговори буду кратки и једноставни

Ваше јаке стране. У чему сте добри?	Ваше слабе стране. У чему нисте добри?
– У чему сте добри?	– Шта треба да поправите?
– Шта радите боље од других?	– Шта радите лоше?
– Поседујете ли нека ретка знања или вештине? Која?	– Која знања и вештине Вам недостају да квалитетно обављате одређени посао?
– Остало? Допишите	– Остало? Допишите

Шансе које траба да искористите	Опасности које треба да избегнете
– Шта може да се догоди, на шта Ви немате утицаја, а што Вам може помоћи да остварите планове?	– Шта може да се догоди, на шта Ви не можете да утичете, да поремети Ваше планове?

Упоредите одговоре које сте дали и наведите:
1. На који начин можете да употребите своје јаке стране како бисте на најбољи начин искористили шансе које Вам стоје на располагању?

2. Које мере ћете предузети да побољшате слабе стране и избегнете опасности које Вам стоје на путу остваривања успеха?

I ОЗ.ТЗ.1. Радни лист *Уштеда у домаћинству*

Савети за уштеде у домаћинству:

1. Пластичне кесе које добијете у радњи приликом куповине користите за одлагање отпадака,
2. Уместо обичних користите сијалице које штеде енергију,
3. Апарате, које тренутно не користите, увек потпуно искључите,
4. Искористите дневну светлост употребом завеса светлијих боја,
5. Не заборављајте да након пуњења мобилног телефона искључите пуњач из струје,
6. Машину за веш укључујте после поноћи, када је струја јефтинија. Уколико је могуће перите веш хладнијом водом. На загревање воде одлази око 90% од укупне електричне енергије коју веш машина користи. Предност треба дати машини која колико штеди енергију, толико и воду. Уштедећете енергију, воду и новац уколико перете са пуном дозвољеном тежином,
7. Трудите се да кување и загревање на шпорету вршите тако да пречник посуде одговара обиму рингле. Неопходно је употребљавати тигање, лонце, шерпе и др. са равним дном који тачно одговара величини плоче на електричном шпорету. Кување у посудама искривљеним дном или на деформисаним плочама, троши до два пута више енергије. При кувању шерпу/лонац увек покријте и тако спречите губитак енергије,
8. Температура у фрижидеру треба да буде између 3 и 5° C, у замрзивачу између -32 и -15° C. Нижа температура од потребне ће потрошити 25% више енергије. Фрижидер и замрзивач треба редовно чистити.

Веома је важна температура просторије у којој се налази фрижидер. Поставите фрижидер и замрзивач на место које је довољно удаљено од извора топлоте као што су шпорети/рерне или директна изложеност сунчевој светлости. Хладна остава у близини кухиње може да буде идеално решење. Користите фрижидер тако да врата буду што краће отворена,

9. Превелики бојлер греје више воде него што су потребе породице. Мали бојлер ће и по дану, када је струја скупља, морати загревати нову залиху воде. Већином је комбинација мањег кухињског бојлера са осредњим бојлером зато корисниja, него један велики бојлер који би снабдевао све славине са топлом водом. Раздаљина од бојлера и славине за топлу воду, најбоље да је што мања. Вода се увек највише хлади у водовима. Што је славина удаљенија, то дуже траје да топла вода из ње потече, тако у водоводу остаје више воде кад се затвори славина,
10. Одржавајте правилну температуру у стану. Правилна температура у собама за рад и живот је између 20 и 21° C. Друге препоручене температуре су: ходник 15° C, купатило 23° C, кухиња 18° C, дневна или радна соба 21° C, соба за спавање 18° C. Сваки степен ниже смањује трошак грејања за отприлике 6%.

Самосвест

Особа је самосвесна уколико има јасну представу о себи, својим особинама, мотивима, жељама, циљевима, снагама и слабостима.

Одговорност

Пут према врху почиње оног дана кад преузмете потпуну одговорност за себе и кад престанете тражити изговоре (Орентхал Јамес Симпсон).

Одговорност је свест о томе да је појединац сам узрок свега што му се догађа у животу. Одговорне особе спроводе у дело оно што им је поверено, извршавају поверене им задатке, користе одговарајуће технике за процену при доношењу одлука и спремне су да прихвате одговорност за последице својих поступака.

Самопоуздање

Самопоуздање је вера у своје способности. Самопоуздани људи делују стабилно, поуздано и чврсто, имају позитиван, али реалан став о себи и свом животу и упорни су у остваривању животних циљева. Лако и дугорочно освајају поверење чланова породице, надређених, колега, сарадника и пријатеља. Самопоуздање и вера у себе кључне су особине за остварење животних циљева.

Храброст

Храброст је жеља за испуњавањем обавеза упркос препрекама, опасностима и тешкоћама. Храбар човек се осећа способним и има довољно самопоуздања да преузме разуман ризик при доношењу одлука и преузимању иницијативе.

Упорност

Упорност је кључ успеха! Само упорношћу и решеношћу особа може да оствари и више од онога што очекује. Упорност подразумева веру у позитиван исход и увереност да ће особа успети да изађе на крај са свим недаћама са којима се сусреће. Упорност помаже да особа поднесе напоре да би стигла до циља.

Креативност и иновативност

Креативност је измишљање нових ствари- стварање идеја, а иновативност је претакање тих идеја у реалност. Креативност није особина ретких појединаца, свако може бити креативан у одређеној мери, у зависности да ли развија своју креативност или не. Особа која мисли да није креативна је заправо особа која не користи своје креативне потенцијале.

До иновације долази кад талентована особа, за остваривање своје креативне идеје, добије одговарајући ниво подршке и охрабрење да истраје у свом иноваторском подухвату. Иновативне особе су способне да генеришу креативне идеје и привлачи их да се ухвате у коштац с непознатим. Раде познате ствари на нове и неочекиване начине, уплићу старе идеје у нове обрасце и нуде решења уместо изговора.

Иницијатива

Иницијатива је способност да се отпочне, покрене нешто самостално, вољност да се преузме први корак, као и одговорност за то, да се истраје у отпочетој активности.

Решавање проблема

Шта је проблем? Проблем је препрека да се постигне жељени циљ. То може бити одређена ситуација, стање или нерешено питање. Проблем постоји кад појединац постане свестан значајне разлике између онога што јесте или онога што је пожељно. Сваки проблем захтева одговор и решење. Предузимљиве особе знају како да се носе са проблемима и свакодневно проналазе решења за ситуације које су, мање или више проблематичне и које захтевају акцију. Поступак решавања проблема се састоји од низа активности које су осмишљене за анализирање дате ситуације, системског стварања, спровођења и евалуирања решења.

Доношење одлука

Доношење одлука је процес бирања између више могућности. Предузимљиве особе су способне да доносе одлуке, без страха од изазова и вољне су да преузму разумну дозу ризика како би остариле успех, било у приватном или професионалном животу.

Животни стандард

Свако има право на животни стандард који обезбеђује здравље и благостање, његово и његове породице, укључујући храну, одећу, стан и лекарску његу и потребне социјалне службе, као и право на осигурање у случају незапослености, болести, инвалидности, удовиштва, старости или других случајева губљења средстава за издржавање услед околности независних од његове воље.

Животни стандард је, према ширем схватању, укупност услова живота и рада појединих слојева становништва једне земље у одређеном временском периоду. Такође, обухвата материјалне, радне и друштвене услове живота као и могућности задовољења духовних потреба, слободног кретања и слободне размене људи и добара. Важан сегмент укупног стандарда живљења је задовољавање основних – егзистенцијалних потреба. Сваком домаћинству су потребна следећа добра и услуге: храна и пиће, одећа, обућа, стан, огрев и осветљење, покућство, хигијена и нега здравља, образовање култура и разонода, саобраћај и ПТТ услуге...

Потрошачка корпа

Потрошачка корпа обухвата храну, пиће и средства за хигијену неопходна сваком појединцу за нормалну егзистенцију. Састав потрошачке корпе одређују групе стручњака.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

I T1.1. **TEMA 1: GREETING & INTRODUCING**

1. Погледајте енглеска имена и одредите која су мушка а која женска.

Да ли вам се имена свиђају?
Да ли знате још нека?

2. Слушајте и поновите. (LISTEN AND REPEAT)

HELLO

HELLO

WHAT IS YOUR NAME?

MY NAME IS JACK.

I AM DANIEL

WHAT IS YOUR NAME?

BYE

GOOD BYE

LISTEN AND REPEAT!

I AM
MY NAME IS
WHAT IS

3. Пишите! (WRITE)

HELLO _____ _____ _____
GOOD BYE _____ _____ _____

4. Заокружите реч која се понавља у разним фонтовима.

My name is Stella. That's a beautiful name. Her name isn't Mila.

5. Прочитајте разговор у пару. (READ)

Jelena: Hello. My name is Jelena.
David: Hello, Jelena. My name is David.
Jelena: Nice to meet you David.
David: Nice to meet you, too.

6. У паровима прочитајте дијалоге и повежите их са сликама.

Paul: Hello, Laura. How are you?
Laura: Fine. And you?
Paul: OK. This is my friend Alen.
Laura: Nice to meet you, Alen.
Alen: Nice to meet you too.

Bill: Hi, Ann.
Ann: Hi, Bill. How are you?
Bill: OK, thank you. Bye.
Ann: Good bye.

Steve: Hello! My name is Steve.
Rob: Hello! My name is Rob.
Steve: Nice to meet you Rob.
Rob: Nice to meet you too.

7. Ко се зна од раније, а ко се сада упознаје?

8. Прочитајте гласно дијалоге у паровима.

9. Одглумите сличне дијалоге без гледања ☺

10. Прочитајте и допуните. (READ AND WRITE)

Milica: Hello. My __name is__ Milica.
Nikola: Hello, Milica. ____ name ___ Nikola.
Milica: Nice _____ Nikola.
Nikola: Nice _____, too.

11. Напишите дијалог. (WRITE)

Elizabeth: _____
Jim: _____
_____

12. Унесите своје податке у формулар. (WRITE)

Registration form

NAME: _____
ADDRESS: _____
CITY: _____
EMAIL: _____

13. Song: The Beatles **'Hello, goodbye'**

Find the song here: : http://goo.gl/XE9Ni

LISTEN AND WRITE **HELLO**, **GOODBYE**.

You say yes, I say no
You say stop and I say go, go, go
Oh, no
You say goodbye and I say hello
Hello, hello
I don't know why you say _____
I say hello
Hello, hello
I don't know why you say goodbye
I say _____

I say high, you say low
You say why, and I say I don't know
Oh, no
You say goodbye and I say _____
Hello, hello
I don't know why you say goodbye
I say hello

Hello, hello
I don't know why you say _____
I say hello

Why, why, why, why, why, why
Do you say good bye
Goodbye, bye, bye, bye, bye

Oh, no
You say _____ and I say _____
Hello, hello
I don't know why you say goodbye
I say hello
Hello, hello
I don't know why you say goodbye
I say hello
hello, hello
I don't know why you say goodbye I say hello
Hello …

I T1.2.

1. Одредите редослед.

I am fine. And you?
Hello, my name is Marko. What is your name?
Nice to meet you, Philip
Hi, Marko. My name is Philip. How are you?
Fine, thanks. Nice to meet you, Marko.

2. Преведите (TRANSLATE, PLEASE)

Зовем се Хана. _____
Како си? _____
Драго ми је што смо се упознали. _____
Ја сам _____
Ти си _____

3. Напишите разговор између 2 полазника.

I T2.1. **TEMA 2: PERSONAL INFORMATION**

1. *E.g.* *T: Do you have a sister, Milos?*
S: No, I don't.
T: Jelena, do you have a sister?
S: Yes, I do.

DO YOU...	**NAME**
...have a sister?	
...have a good job?	
...live near the school?	
...have a big family?	

2. Напишите професију испод одговарајуће слике.

Teacher
Hairdresser
Doctor
Pilot
Receptionist
Student
Baker
Taxi driver

Које речи су сличне на српском и на енглеском?
_____

_____ _____ _____ _____ _____ _____

_____ _____

3. Пишите о Јадранки.

_____

_____

Surname: IVANOVIC
Name: JADRANKA
From: SERBIA
Job: TEACHER

4. Прочитајте текст у пару. (READ)

A: Hello!
B: Hi! How are you?
A: Fine, thank you. And you?
B: OK, thanks. What is jour job?
A: I am a hairdresser and my husband is a bus driver.

Напишите 2 речи које означавају професије _____ _____

5. Напишите. (WRITE)

MOTHER	_____	_____	_____
FATHER	_____	_____	_____
BROTHER	_____	_____	_____
SISTER	_____	_____	_____
HUSBAND	_____	_____	_____
WIFE	_____	_____	_____

6. Гледајте слику и довршите дијалоге.

a) A: Who is he?
B: He is Mary's father.
A: What is his name?
B: His name is David.

b) A: Who is she?
B: She is Mary's mum.
A: What is her name?
B: Her name _____.

c) A: Who is she?
B: She is Mary's _____.
A: What is her _____ ?
B: Her _____

d) A: Who is he?
B: He is Mary's _____
A: What is _____?
B: _____

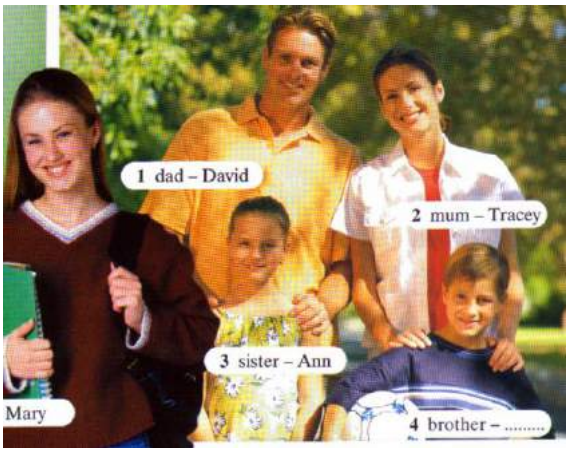

Питајте и одговарајте (ASK AND ANSWER)

S1: Who is David?
S2: He is Mary's father. Who is Ann?
S3: She is…

7. Напишите! (WRITE)

SON _____ _____ _____

DAUGHTER _____ _____ _____

8. Гледајте Дејвидово породично стабло и напишите речи које недостају.

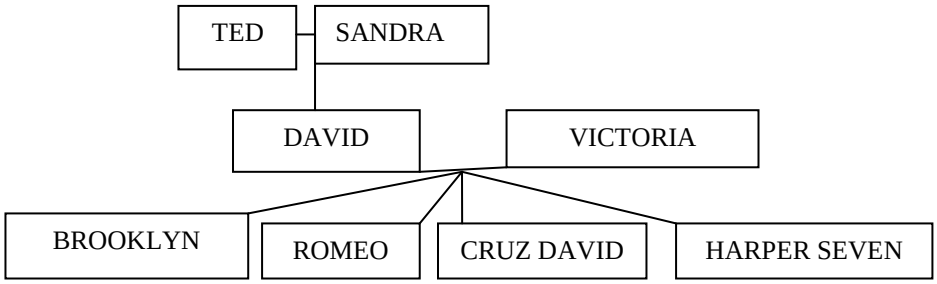

Harper Seven is David's daughter .

Victoria is David's _____ .

Brooklin, Romeo and Cruz David are David's _____ .

Ted is David's _____.

Sandra is _____.

Who is this?
Where is he from?
Is he married?

9. Направите Светланино породично стабло!

My name is Svetlana. I am married. My husband's name is Milovan. We have two children, Bojana and Matija. My father's name is Bojan and my mother's name is Gordana.

10. Направите своје породично стабло!

I T2.2.

1. Преведите! (TRANSLATE, PLEASE)

Бојан је доктор. _____
Да ли си ти студент? _____
Одакле си? _____
Да ли имаш брата? _____
Њен тата је пекар. _____

2. Напишите које све професије знате на енглеском.

_____

I T3.1. **TEMA 3: SIMPLE COMMANDS**

1. Упишите одговарајуће упутство испод слике:

LISTEN! SPEAK! OPEN! LOOK! WRITE!

2. Шта представљају ове слике? Где их можете видети ?

_____

_____

_____

_____

_____

3. Читајте, слушајте и поновите. (READ, LISTEN, REPEAT)

A: What's this in English?
B: It's a book.
A: Can you spell it, please?
B: B- O- O - K
A: Thank you

A: What's this in English?
B: It's a pen.
A: Can you say it again, please?
B: A pen.
A: Can you spell it, please?
B: P-E-N
A: Thank you

A: What's this in English?
B: Sorry. I don't know.
A: OK. Thank you.

4. Питајте и одговарајте о стварима у учионици. Зовите наставника у помоћ. (ASK AND ANSWER)

What's this?

Can you spell it, please?

It is _____

Sorry. I don't know.

Thank you

5. Препишите.

SORRY

THANK YOU

I DON'T KNOW

I T3.2.

1. Пронађите тачан редослед речи.

what/ in/is/English/this? _____
bag/is/it/a. _____
you/spell/it/can/please? _____
of course/yes/A/G/B . _____
you/thank. _____

2. Преведите. (TRANSLATE, PLEASE)

Слушајте и читајте. _____
Шта значи *repeat*? _____?
Како се каже *хвала*?_____?
Како се то пише, молим вас ? _____?
Жао ми је. _____

3. Које слово недостаје?

T _ ANK YOU! PLEAS _ ! SOR _ Y!

I T4.1. **TEMA 4: NUMBERS**

1. WRITE!

1 one one
2 two two
3 three three
4 four four
5 five five
6 six six
7 seven seven
8 eight eight
9 nine nine
10 ten ten

2. Упишите цифру поред одговарајуће речи.

five seven
two four
nine eight one
ten three six

3. Спојите слике и бројеве.

EIGHT SIXTY TWENTY ONE TWENTY-TWO

4. Саберите!

16+ _____ = twenty
_____ + 13 = sixteen
17+ _____ = eighteen
eleven + _____ = 19
3 + _____ = five

Саберите све бројеве који недостају и заокружите резултат.

18 20 17 16

5. Пронађите одговарајући резултат и препишите.

Eighteen twelve four ten nine

4 x 3 = _____ 2 x 2 = _____
3 x 3 = _____ 2 x 5 = _____
3 x 6 = _____

6. Попуните формулар.

STUDENT CARD
NAME: _____
AGE: _____
ADRRESS: _____
TELEPHONE NUMBER: _____
EMAIL: _____

7. Упишите колико је сати. E.g. *ten thirty*

_____ _____ _____ _____

8. Питајте колико је сати.

What's the time, please?

It's _ _ _ _ _ _

In English...

I can count from1-100	☺	😐	☹
I can tell my age and my phone number	☺	😐	☹
I can tell the time.	☺	😐	☹

9. Прочитајте текст о и одговорите на питања. Уз реченице 1 – 3 напишите **TRUE** (тачно) или **FALSE** (нетачно).

Hello, my name is Vojin. I am from Krusevac and I am an actor. I am forty-three. I live with my family in Belgrade. I have two daughters, Mila and Vera.

His name is Krusevac. _____
He is 43. _____
He has 2 sons. _____

10. Прочитајте текст. (READ)

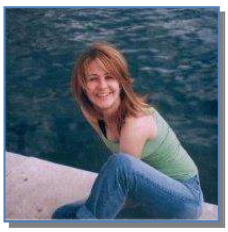

This is Sanja from Bosnia. She is 30 and she lives in Banja Luka, with her boyfriend. Sanja is a teacher. Her school is in the centre of Banja Luka.

Довршите реченице.

1. Sanja is from _____ .
2. She is a _____.
3. She lives with _____ .
4. Her school is in _____ .
5. She is _____ .

I T4.2

1. Упишите време.

_____ _____ _____

2. Попуните укрштеницу са речима које представљају бројеве.

Across:

1. E_____
3. F____
5. S_____
7. T___

Down:

2. T_____
3. F____
4. O___
5. S___
6. N___
7. T___

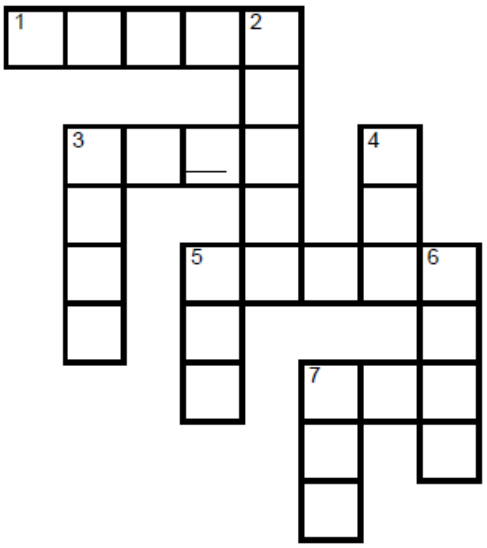

3. Прочитајте текст и кратко одговорите на питања.

This is Novak Djokovic. He is 27 years old. He is from Serbia. He loves tennis and his girlfriend Jelena.

1. Is Novak from Serbia? _____
2. Does he love tennis? _____
3. Who is Jelena? _____
4. How old is Novak? _____
5. Do you like Novak? _____

I T5.1. **TEMA 5: PEOPLE AND THINGS**

1. Спојите слике и речи. Затим препишите речи.

Bag car key notebook chair table board cd player apple

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

2. Шта су придеви?
Одредите придев који иде уз слику.

YouTube
TYPE
BASIC ENGLISH
ADJECTIVES

__ big __ small __long __short ___young ___old

__ big __ small __young ___old ___long __short

The lion is _____. _____
The mouse is _____. _____
The baby is _____ . _____

3. Спојите слике и речи.

BAG MONEY WALLET PASSPORT

4. Прочитајте дијалог. Шта се десило?

Man: Oh no! Where is my **wallet**?
Policeman: Oh no! Where is it?
Man: I do not know!
Policeman:OK! Do not panic. Now, is it big?
Man: No, it is small and it is old.
Policeman:Do you have **money** now?
Man: NO!

5. Одглумите сличне ситуације, нпр. са торбом,новцем...

T5.2.

1. Пронађите тачан редослед речи.

passport/ where/your/is _____ ?

bag/my/big/is _____

wallet/is/this/old _____

where/my/money/is _____?

2. Спојите слике и речи.

CHAIR KEY MONEY WALLET CAR BAG

I T6.1. **TEMA 6: FOOD AND DRINKS**

1. Вежбајте писање (WRITE).

FOOD FOOD FOOD _____

1. What do you like?
I like .....
2.
3.
4.

2. Слушајте, поновите и напишите.

How much is it? _____
It is 10 euros. _____

How much is it? It is 50 dinars.
How much is it? It is $ 3.50/ three fifty (dollars)

3. Да ли препознајете ове производе? Како се зову? Шта значе те речи?

4. Питајте партнера за цене производа на сликама.

e.g. How much is this ice tea?
It is 44 dinars.

5. Погледајте рачун који сте добили за купљене производе. Допуните шта недостаје.

STAR

NO EXCHANGE NO REFUND
Your cashier is CLARE

WELLNESS PLUS	83.00
NESTLE FITNESS FRUITS	_____
SEVEN DAYS	_____
_____	44.00
TOTAL	_____
CASH	
CHANGE	
TOTAL TAX	

2012/11/28 20:03
www.star.uk

6. Прочитајте текст и допуните реченице.

Tom works in a restaurant. He makes pizzas, hot dogs and hamburgers. He loves his job.

a. Tom works in a _____
b. Tom makes hamburgers, pizzas and _____

7. Прочитајте текст и јеловник, а затим одговорите на питања.

FOOD	DESSERTS	DRINKS
Fish	Vanilla Ice-cream	Water
Steak	Chocolate	Red wine
Spaghetti	Bananas	Orange juice
Soup		Coffee

Ted and Sarah are in a restaurant. Ted likes **meat** but Sarah is a **vegetarian**. Ted likes ice-cream and Sarah likes chocolate and **fruit**. Ted drinks beer and Sarah likes fruit juice.

1. What can Ted eat? _____
2. Which dessert can Ted eat? _____
3. What can Sarah eat ? _____
4. What can Sarah drink? _____

8. Прочитајте и вежбајте дијалог у пару.

A: Hello.
B: Hello.
A: **Can I have** a sandwich, please?
B: OK. **Anything else?**
A: Coffee, please.
B: **Here you are.**
A: Thank you.
A: Can I have the bill, please?
B: Here you are.
A: Thank you. Good bye.

9. Препишите фразе које су у дијалогу написане масним словима. Шта значе?

_____
_____
_____

10. Претварајте се да сте у ресторану и смислите сличан дијалог.

11. Где се купују наведени производи? MEAT BREAD COFFEE ROSES

T6.2.

1. Допуните дијалог.

A: Hello.
B: _____.
A: _____ coffee, please?
B: OK. Anything else?
A: No, _____ you.

A: Can I have _____, please?
B: Here you are.
A: Thank you. _____ bye.
B: _____.

2. Које слово недостаје?

COF __EE C_OCOLATE LEMONA__E
JUIC__ TE_ WATE_

3. Напишите називе испод слика (WRITE).

Coca-Cola

NESTEA

Moja Krówka

MY DICTIONARY

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

РАЧУНАР И ДИГИТАЛНИ ПОДАТАК

У последњих десет година наш свет се драстично променио. Одједном смо схватили да је све око нас умрежено некаквим електронским системима који су међусобно повезани на често неуобичајене и неочекиване начине, а уређаји које при томе користимо све чешће и брже добијају нове функције, па нам је понекад тешко и да опишемо чему служе. У разним ситуацијама свакодневног живота сви се срећемо са рачунарима и користимо их. Понекад тога нисмо ни свесни. Највећем броју људи ипак је нејасно шта је то рачунар, ком делу електричног хаоса који нас окружује припада, за шта служи и у каквој је вези са речима уз које се најчешће помиње: дигитално и електронско?

Идеја овог текста је да вас упозна са тим новим, наизглед хаотичним, дигитализованим светом. Кренимо редом од познатих ствари.

ЕЛЕКТРИЧНИ И ЕЛЕКТРОНСКИ УРЕЂАЈИ

Старије пегле на струју, ручне батерије, класични бојлери, грејалице, штедњаци, термоакумулационе пећи, фрижидери и сл. представљају једноставне електричне уређаје.

Они садрже само оне основне елементе електричног кола: проводнике (жице), потрошаче (моторе, грејаче, сијалице) и механичке компоненте којима се прекида или мења струјни ток (прекидаче и потенциометре).

Још почетком 20. века, у покушају да у већој мери прилагодимо електричне уређаје својим потребама, измислили смо и компоненте којима се може прецизније и у већој мери утицати на струју у струјном колу. Не више механичким направама, као што је то случај код прекидача и потенциометара, већ електричним направама, тј. током неке друге струје.

Развој ових компоненти омогућио је каснији проналазак радио апарата и телевизије. Ове компоненте називамо „електронске компоненте“, електрично коло које је у основи оваквог уређаја зовемо „електронско коло“, а сам уређај „електронски уређај“.

С обзиром на то да нам електронска кола омогућавају знатно бољу контролу рада уређаја, а самим тим и лакше прилагођавање уређаја нашим потребама, данас је тешко наћи иоле сложенији електрични уређај који нема електронске компоненте (чак и многе савремене ручне батерије, дечје играчке и томе слично).

Ипак у говору (у жаргону) електричним уређајима називамо све оне којима за обављање основне функције електронске компоненте нису неопходне – фрижидер, штедњак, машину за прање суђа и веша, грејалицу, пеглу, бојлер и слично. Уређаји као што су телевизор, радио, компјутер, мобилни телефон и сл. не би могли да обављају своју основну функцију без електронских компоненти, па их зовемо електронским уређајима.

АНАЛОГНИ И ДИГИТАЛНИ ПОДАТАК

Промене које уочавамо око себе у природи су непрекидне – промена нивоа мора приликом плиме и осеке, промена температуре ваздуха током дана, промена висине гласа током извођења песме, и сл. Приликом мерења и бележења ових промена електричним уређајима мерена величина (нпр. температура ваздуха) претвара се у струју, па се промена тога што се мери бележи као промена струје, неким инструментом или неким писачем. Дакле уколико температура ваздуха расте, расте и струја у уређају који мери ту температуру, када температура опада, опада и струја. Како температура расте игла на инструменту који мери струју, или крива коју писач исписује, све више се одмиче од почетног положаја у једну страну, и обрнуто.

Тако се једна појава, која се непрекидно мења, бележи као непрекидна промена струје – при томе, као што температура ваздуха у неком конкретном тренутку може имати било коју вредност између очекиваног минимума (-30°C) и максимума (+30°C), тако и јачина струје у уређају може имати било коју вредност између минималне и максималне, зависно од тога како смо подесили уређај. Као резултат мерења добијамо једну непрекидну криву линију (дијаграм „Аналогно мерење температуре ваздуха током дана“). До појаве дигитализације сви електронски уређаји су радили на гореописани начин. Оваква манипулација електричним сигналом зове се „аналогна“.

Аналогно мерење температуре ваздуха током дана

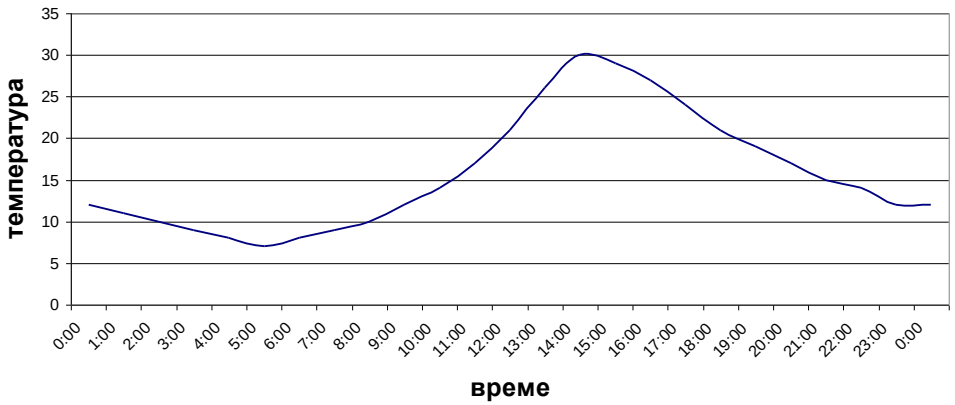

За разлику од аналогне обраде података у дигиталним системима струја се претвара у сигнале једноставније за обраду и памћење. Дигитални податак има три значајно различите особине: пре свега струја у систему може имати само две вредности – 1 (укључено, има струје) и 0 (искључено, нема струје). Намеће се дилема: Како се само са два броја може описати свака вредност струје? Најједноставнији одговор био би: нуле и јединице се нижу, онолико колико је то потребно. Објаснићемо то табелом која приказује како се вредности исказују у систему који свакодневно користимо („декадном“ систему од десет бројева – 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9), а како у систему од два броја („бинарном“ систему од два броја – 0 и 1). Доле приложена табела приказује како се једноставним системом који распознаје само две вредности - 1 и 0, може приказати (забележити) свака вредност:

опис у декадном систему бројева	**опис у бинарном систему бројева**
1	**1**
2	**10**
3	**11**
4	**100**
5	**101**
6	**110**
7	**111**
...	**...**
18	**10010**
19	**10011**
20	**10100**
...	**...**
301	**100101101**
...	**...**
2003	**11111010011**

Друга важна карактеристика дигиталног податка је да он може имати само одређене вредности. Ово најједноставније можемо објаснити на примеру пијачног кантара на коме недостаје мали тег за граме, па можемо измерити само килограме. Ако њиме меримо 36,54 килограма јабука, измерићемо 36 или 37 килограма. Тачније измерити од тога није могуће. У примеру са мерењем темпаратуре можемо замислити термометар на коме је уписана скала на сваких 5°C (-20, -15, -10, -5, 0, 5, 10, 15, 20). Ако је тренутна температура 17°C, ми можемо забележити 15°C или 20°C. Тачније неће бити могуће.

Трећа карактеристика дигиталне обраде података је да она није непрекидна. Дигитално исказана величина је у облику низа података. Подаци се „мере“ (узоркују) у одређеним временским интервалима. Што је краћи временски интервал то је добијени резултат тачнији. Приказаћемо ово на гореприказаном примеру мерења температуре ваздуха током дана. У случају дигиталног мерења можемо замислити да смо уместо непрекидног мерења, температуру измерили и забележили тачно на свака четири сата (дијаграм „Дигитално мерење температуре ваздуха 1“).

Дигитално мерење температуре ваздуха 1

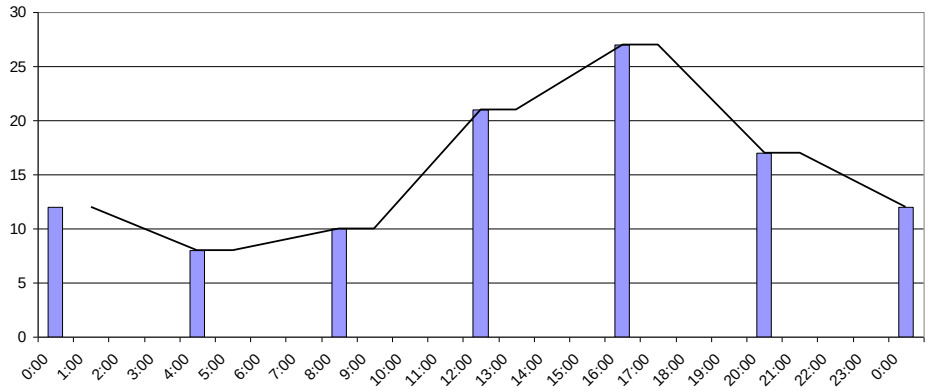

Дигитално мерење температуре ваздуха 2

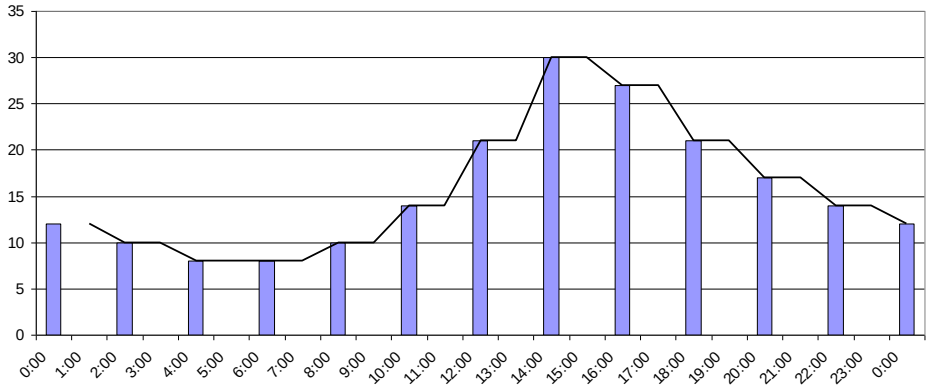

Дигитално мерење температуре ваздуха 3

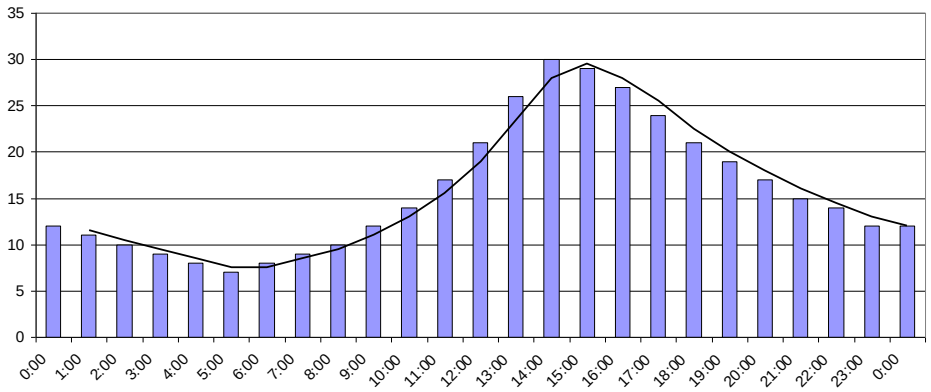

На основу овог дијаграма имамо представу о томе како се мењала температура током дана, али је у поређењу са дијаграмом аналогног мерења очигледно да је дијаграм веома непрецизан. Ако скратимо интервал мерења на свака два сата (дијаграм „Дигитално мерење температуре ваздуха 2“) добићемо дијаграм који знатно тачније описује промену температуре. Коначно, мерећи температуру сваког сата (дијаграм „Дигитално мерење температуре ваздуха 3“) добијамо веома тачну информацију, а при томе баратамо са веома мало података, у односу на аналогно мерење.

Закључујемо: За разлику од аналогног сигнала који је непрекидан, а мерена величина се исказује струјом која може имати било коју вредност, дигитални податак је у облику низа приближ- них вредности добијених у, једнаким временским интер- валима и исказује се бинарним системом.

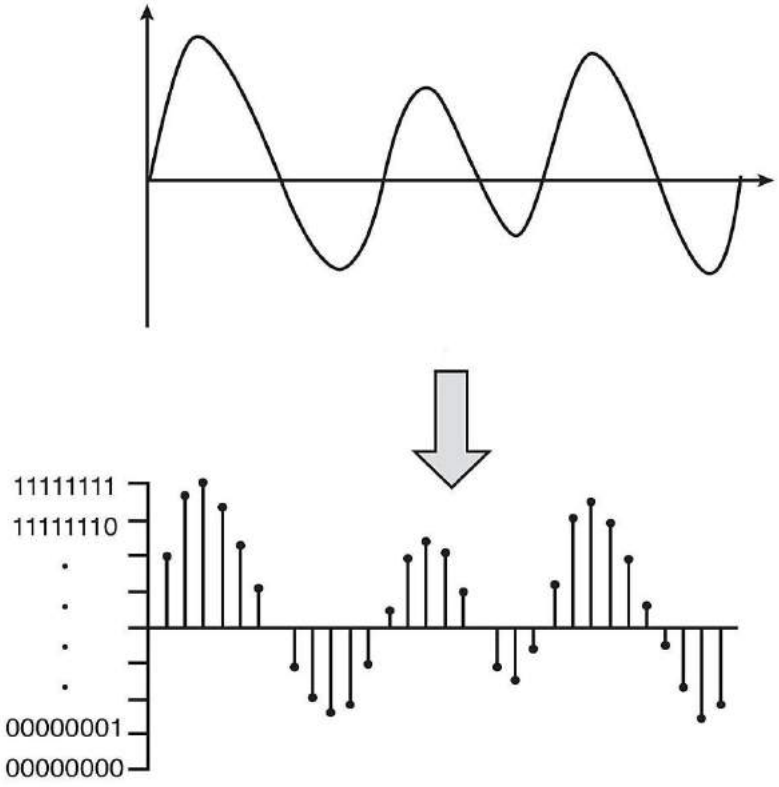

У стварности, аналогна и дигитална манипулација податком није раздвојена. Прикупљање података је најчешће аналогно, а затим се ти подаци претварају у дигиталне. Овај поступак се назива „дигитализација“.

Једном дигитализован податак се може поново претворити у аналогни. Као што смо показали да се са 0 и 1 може написати сваки број, тако се исто може написати и свако слово, описати сваки звук и свака боја. То значи да се свака књига, свака песма и сваки филм могу дигитализовати, али зашто то чинимо?

- Дигитални податак је лако забележити и лако га је запамтити у уређају, тј. велика количина података се може забележити у веома малом простору – меморијска картица нашег мобилног телефона може запамтити исто онолико текста колико се налази у свим књигама једне библиотеке!
- Дигитални податак је много брже и лакше пронаћи од аналогног и веома се лако обрађује – сваку књигу, горепоменуте библиотеке, могуће је пронаћи и отворити за само неколико минута, а затим у отвореној књизи пронаћи тражену реч за само неколико секунди, и коначно свако слово у тој речи изменити или направити идентичну копију целе књиге у исто тако кратком времену!

- Дигитални податак може да се умножава неограничено много пута, не губећи ништа од своје тачности, и када се шаље на даљину овакав податак је неупоредиво мање осетљив на поремећаје/сметње – цела наша библиотека са може за минут или два послати некоме на други крај света. Управо знатно брже слање података је та кључна промена која је драматично променила свет комуникацијских технологија у последњих неколико година. Зато данас може истовремено да комуницира толико велики број људи, интензивно размењујемо слике, музику и филмове, на телевизору имамо овако велику и јасну слику...
- Манипулација дигиталним податком је јефтинија, јер су компоненте дигиталних система релативно јефтиније од аналогних.
- Манипулација дигиталним податком је једноставнија, јер је системе које користе дигитални податак много једноставније програмирати. То нам омогућава да веома једноставно прилагодимо функцију неког уређаја нашим потребама или направимо нови уређај који ће обављати неки посебан задатак.

Све ове предности дигитализације и могућности њене употребе разлог су овако велике промене света у коме живимо – начина на који комуницирамо, количине информација које размењујемо и количине података која нам је доступна.

ШТА ЈЕ ТО РАЧУНАР И ЧЕМУ СЛУЖИ?

Објашњење електронских уређаја и дигиталне обраде података омогућава нам да рачунар опишемо као „електронски уређај намењен обради дигиталних информација“. Уређај који се може подесити да на одговарајући начин обради претходно дигитализовану информацију – да дигитализовану фотографију у боји претвори у црно белу; две дигитализоване песме споји у једну; дигитализовани ћирилични текст претвори у латинични и слично.

Ово „подешавање“ се назива „програмирање“ и рачунар се програмира тако што се у њега „унесу“ наредбе за програмирање. Ове наредбе су у форми дигиталних података, баш као и информације које рачунар обрађује. Већа група наредби намењена обављању сродних функција назива се „програм“.

Данас у свакодневном животу рачунаре најчешће срећемо у бројним уређајима, где обављају једну или неколико сродних функција – када подижемо новац на аутомату, у сваком савременом аутомобилу и на моторциклу, када плаћамо рачун у самопослузи, када развијамо фотографије, код доктора у ординацији, на аутомату за куповину карата на железничкој станици и другде. Рачунар у аутомату за подизање новца је програмиран да обави операције у вези са читањем платне картице, проверавањем сигурносне шифре, исплатом новца и штампањем потврде.

За разлику од оваквих рачунара, у уређајима који нас окружују, лични (персонални) рачунари, на који обично мислимо када кажемо „рачунар“, може да се употреби за веома велики број различитих задатака стварања нових и обраде постојећих дигитализованих материјала (књига, фотографија, филмова, музике), као и за комуникацију. Међу личним рачунарима још увек су најчешћи стони модели („desktop“), код којих је кућиште раздвојено од монитора. Веома су чести и преносни модели („notebook“ или „laptop“), који изгледом и величином наликују књизи.

У последњих неколико година појављују се и таблични модели („tablet“) налик таблицама, као и џепни тј. ручни рачунари („palmtop“ или „hand-held“) налик мало већим мобилним телефонима. Коначно, најновија генерација мобилних телефона су практично мали рачунари код којих је пријем и пренос звука само једна од бројних функција коју имају.

ДЕЛОВИ РАЧУНАРА

Све оно што можемо видети и дотаћи на рачунару, називамо „хардвер“. Хардвер је сам електронски уређај. Наредбе/програме који се налазе у рачунару називамо „софтвер“. Поред наменских/корисничких програма за обављање једне одређене врсте посла (креирање и обрада фотографија, креирање и обрада текстуалних докумената, звука и слично) постоји и група наредби коју називамо „оперативни систем“ која управља хардвером и служи да горепоменути програми размењују информације са деловима хардвера. Примера ради: рачунар може поседовати део за дигитализацију слика (скенер) и програм за обраду слика. Али је оперативни систем неопходан да би овај програм и скенер размењивали информације.

ФУНКЦИОНАЛНЕ ЦЕЛИНЕ ХАРДВЕРА

Рачунар, као електронски уређај (хардвер), састоји се од три функционалне целине: централне јединице са делом за унутрашње чување (складиштење) података, дела за спољно складиштење података и дела за размену података (улазни и излазни уређаји).

Централна јединица прима податке, обрађује их и по потреби те податке и резултате обраде складишти унутар рачунара. Такође може и да их пошаље на неки од излазних уређаја за размену података, или на неки од уређаја за спољашње складиштење података. Највећи део централне јединице рачунара је електронска плоча коју називамо „матична плоча“. У срцу те матичне плоче је командна јединица „процесор“ – центар обраде података.

Уређаји за спољашње складиштење података су сви они уређаји, привремено или трајно повезани са рачунаром, на које преносимо податке ради чувања, прављења сигурносних копија или ради преношења на неку другу локацију. Данас је уобичајено да за ову намену користимо спољашње магнетне дискове („хард дискове“), оптичке дискове (CD и DVD) и флеш меморијске јединице. За ову намену могу да се искористе и уређаји које је могуће повезати са рачунаром, а имају одређени простор за складиштење података – MP3 плејери, мобилни телефони и др.

Улазно-излазни уређаји су сви они уређаји преко којих рачунару предајемо информације, или преко којих од њега добијамо информације. Главни улазни уређаји у свакодневном раду на кућном рачунару су миш и тастатура, а главни излазни је монитор. На кућним рачунарима често ћемо срести и штампач, скенер, звучник, слушалице, микрофон и друго. У самопослугама, на аутоматима за новац и у хотелима: читач бар-кода и читач магнетне картице. Као улазни уређај на кућним рачунарима можемо употребити и дигитални фото апарат, и дигиталну камеру. Монитор осетљив на додир је прави улазно-излазни уређај. Преко њега „добијамо“ информације из рачунара, али их преко њега и предајемо рачунару. Исто важи и за слушалице са микрофоном.